

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

As országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Az agrárkérdés Magyarországon.

Az a válság, a melyben a magyar mezőgazdaság tényleg sinlődik, mind sürögösebben követeli orvoslását. Parlament, kormány és társadalom keresik az eszközöket, a melyekkel fenyegetett legjelentékenyebb közgazdasági faktorunknak: a mezőgazdaságnak nem is oly új bajain segíthessenek. Bátran mondhatjuk, hogy ezen e téren ma valóságos versengés van, a mely elismerjük, jóhiszeműleg egy célra akar elérni, de a melynek eszközei, útjai, jelvényei és jelszavai nagyon különböznek. E különböző jelszavaknak különösen a legutóbbi időkben történt nagymértékű előtérbe tolása ma már annyira ment, hogy a tulajdonképpeni cél: a mezőgazdasági bajok orvoslása másodrendű kérdésnek tűnik fel, csak a jelszavak érvényesüljenek.

A parlamentnek éppen most folyó mezőgazdasági költségvetési vitája legélénkebb bizonyítéka a helyzet súlyosságának, a melylyel szemben a törvényhozás nem ugyan tanácstalanul, de eszközök híján, segítség nélkül áll. Tekintélyes parlamenti pártok, szükségesnek látták a mezőgazdasági érdekek érvényesítésére külön programot szerkeszteni s annak megvalósítására minden erejükkel törekedni. A kormány szükségesnek tartja a parlament elé kész javaslatok híján legalább ezek benyújtásának ígéretével a bajokon segítő szándékát nyíltan is kimutatni. A gazdátársadalom maga pedig hetek óta a legnagyobb izgatottságban van, az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület október 28-iki közgyűlése óta veszélyeztetve látván törekvései sikerét. Mert a közgyűlésen a magát utóbb reformpártnak nevezett egyesületi tagok egy töredéke a magyar mezőgazdasági érdekek egyik legrégebb, leghivatottabb és leglelkesebb bajnokát mozdította el az egyesület vezetésének éléről.

A parlament és kormány ténykedése legelső fontosságu a válságos hely-

zetből való kibontakozásra, mert az ő kezeikben van összpontosulva a hatalom, az erő és a segítségre alkalmas eszközök előteremtése, e mellett azonban nem szabad mellékesnek tekinteni a gazdátársadalom akcióját sem. Ez a maga bajainak érzetében és ismeretében, legelső sorban van hivatva önbajának diagnózisát megállapítani és a mindennapi életben szerzett tapasztalatai és gyakorlata alapján legilletékesebb a segítő eszközök megjelölésére, mindezek folytán pedig a parlament és a kormány segítő munkálatainak irányítására.

Ma tehát kétszeres fontossággal bír, hogy a gazdátársadalom illetékes képviselőjének az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek vezetése oly férfiakra bízassék, kik az egyleti élet terén szerzett tapasztalataik és a mezőgazdasági érdekek szolgálatában szerzett érdemeik folytán biztosítékot nyújtanak az iránt, hogy a magyar mezőgazdaságnak és a gazdai osztálynak nemcsak méltó, hanem hivatott vezetői is lesznek.

Mindenki ismeri az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület kebelében az utóbbi időben lefolyt eseményeket. Ezeknek, a száraz hivatalos ismertetésén kívül gondosan kerültük minden kritikai megvilágítását nemcsak, hanem az egyesület elnökség nélküli interregnuma alatt gondosan őrizkedtünk még attól is, hogy az egyesület kebelében beállott szakadás folytán a „Köztelek” ellen intézett heves támadások megczáfolásával foglalkozzunk, a míg azok tárgyi alap híjával tisztán személyes jellegűek voltak. Tegnap azonban az „Agrárkérdés Magyarországon” cím alatt Reformer álnévvel egy röpirat jelent meg, mely nem egyéb, mint az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a „Köztelek” eddigi törekvéseinek helyeslése, a midőn azokat egy program keretében összefoglalva adja. Igaz, hogy ezt a saját külön új programjának tünteti föl a röpiratot sugalmazott u. n. reformpárt, azonban éppen abban van a falzum, hogy a midőn az Országos Magyar Gazdasági

Egyesület és a „Köztelek” eddigi működését negálni igyekezik, ugyanakkor ugyanazokat, mint megvalósítandókat saját programjára tüzi. E röpirat tehát, a mely összes egyesületi tagjainknak megküldött, nemcsak tartalmánál, hanem célzattainál fogva is kényszerít, hogy vele és a nyilván sugalmazott u. n. reformpárttal és törekvéseivel foglalkozzunk.

Eltételezve a személyeskedésektől, a melyek a röpiratban foglaltatnak — s melyekkel foglalkozni nem szándékozunk, — a röpiratnak tulajdonképpen csak két utolsó részéhez van közünk. A röpirat első két részében az 1848. év előtti mezőgazdasági törekvésektől kezdve az agrárkérdés fejlődésének 1890-ig terjedő vázlatos ismertetését adja, meglehetősen sötét színekkel festvén e törekvések eredményeit, sőt sok helyütt — így különösen a székesfehérvári kongresszusról — határozottan kicsinylőleg nyilatkozik, mint a melyek nem voltak egyebek vak lármanál. Kénytelen azonban elismerni mindenütt, hogy nem volt ez országban mezőgazdasági mozgalom, melynek megindításánál, életben tartásánál és irányításánál ne az Országos Magyar Gazdasági Egyesület játszott volna a vezérszerepet. Hogy azonban a sokszor széles körben megindult mozgalmak teljes, vagy megfelelő eredményt szülni nem voltak képesek, annak nem pusztán a gazdaközönség szervezetlensége volt az oka, — a mint azt a röpirat feltüntetni szeretné, — hanem e mellett nagyon súlyosan nehezedik a mérlegbe az is, hogy az egész magyar közélet a mezőgazdasági kérdésekkel szemben a legnagyobb lethargiával viseltetett, minek következtében sem a parlamentben nem volt meg a kellő érzék, sem a kormány ettől nem nyert megfelelő impulzust a nagyobb szabásu akcióra.

A röpirat harmadik része foglalkozik a kilenczvenes évek agrármozgalmaival, a melyek a világszerte bekövetkezett gazdasági válság hatása alatt mind élénkebb színezetet vesznek fel hazánkban

is. Itt a röpirat annyit elismer, hogy az *O. M. G. E.* ebben az időben a magyar gazdatársadalom egyetlen súlyos bírósági társadalmi organuma volt és ezt a feladatát az 1893-ik év második feléig teljes hivatottsággal be is töltötte.

A röpirat erről szóról-szóra így nyilatkozik:

„Az 1891., 1892-ik években és az 1893-iknak első felében az országos gazdasági egyesület vezetősége oly irányt tudott adni az *O. M. G. E.* működésének, a mely úgy a nagyközönség, mint a kormány elismerését kivívta. A nagyközönség elismerése a szaporodó tagszámban, az egyesület üléseinek látogatottságában, az egyesület dolgainak a sajtó részéről való figyelemmel kísérésében; a kormány pedig az egyesület háthatós támogatásában s az általa fölvetett és kellőleg előkészített kérdések fölkarolásában nyilvánult.

Az említett időszak elején jött létre az egyesület közlönye a „Közlekek”, mely egyideig sine ire et studio, az egyesület igazi irányát visszatükröző organum volt s benne tárgyilagos méltatásra találtak az egyesületet foglalkoztató fontos kérdések. Ezen kérdések közül országos horderővel bírtak a következők: a konzulatusoknak a mezőgazdaság érdekében működő tisztviselőkkel való megerősítése, a tőzsde-bíróságnak a gazdaközönség érdekeit kielégítő módon való szervezése; a tej- és vajhamisítás törvényhozási uton való megakadályozása; a birtokstatisztika elkészítése; az olcsó marhasó behozatala; a juhhusnak a katonaság élelmezésébe való behozatala, a katonaság mezőgazdasági munkára való alkalmazása; az állatbiztosítás rendezése;

a járadékirtokok intézményének behozatala; a vármegyei gazdasági egyesületek ügyének társadalmi uton való fejlesztése; az örlési engedélyvel behozott buzamennyiségek korlátozása és nyilvántartása. Az egyesület kebeléből indult meg a mozgalom a gazdák hadsereg ellátási szövetkezetének s utóbb ennek nyomán a magyar mezőgazdák szövetkezetének megalakítására, valamint a mezőgazdasági érdekképviselet szervezésére vonatkozó mozgalom is.”

Mihelyt azonban az egyesület a kartelmalmoknak az örlési engedélyvel üzött visszaélései sürgős megszüntetésén erélyesebben kezdett működni, mihelyt az orosz és román vám- és kereskedelmi szerződésnek a mezőgazdaságra káros voltát hangoztatta s ellene az országgyűlésnél kérvényezett is, mihelyt a „*Hazánk*” politikai lap az egyesület egyik volt titkárjának közreműködésével a mezőgazdasági érdekek érvényesítését a politika terén is sürgetni kezdte, a röpirat szerint elvesztette az egyesület vezetősége maga alól a talajt, tulásba esett és az egyesület működése nem felelt meg annak a hivatásnak, a melyet mezőgazdasági életünk terén betöltenie kellene.

Welche Wendung durch Gottes Fügung. Hisz ugyanazon ügyeket, ugyanazok az emberek, ugyanazzal a szakértelemmel és ügybuzgósággal végezték az egyesületben, mint azelőtt! De persze ez az ellenkező irányzatnak már kényelmetlenné vált, mert az egyesület törekvéseinek megvalósulására a remény sugara derengeni kezdett. Ezért kellene az egyesületet reformálni, hogy a szépen meg-

indult munkálatok eredménytelenségén a jövő mult Reformere a maihoz hasonló keserőséggel siránkozhassek. Hogy a röpirat nem áll előállani azzal az annyiszor megczáfolt rosszakarutu ráfogással, hogy a *Hazánk* politikai napilap az egyesületi tisztikar szócsöve, azzal a mint a füzetet kezünkbe kaptuk, tisztában voltunk, mert ujabban hangulatcsinálásnak az, hogy az egyesületi tisztviselők egy tisztán ellenzéki lappal összeköttetésben állnak, igen jónak bizonyult.

Mindezt azonban a röpirat csak azért mondja el, hogy a negyedik „a jövő munkájának irányelvei” című fejezetben foglalt programjának az ujdonság mázát megadni és e programnak az Országos Magyar Gazdasági Egyesület eddigi működésével szemben való jogosultságát bebizonyítani igyekezzenek.

Hát erre egyike sincs szükség. Ez a program nem is új, nem is Reformere uré, vagy más valakié, hanem ez a program egyes-egyedül a magyar gazdaközönségé, annak ma egyedüli hivatott képviselőjéé: az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesületé és hivatalos közlönyéé: a „Közlekek”-é, a melyek ezen ujnak feltüntetett programban foglalt pontozatokat évek hosszú sora óta következetes és fáradhatatlan munkássággal igyekeztek a multban megvalósítani és törekedni fognak erre fokozott mértékben a jövőben is. Ne akarjon Reformere ur idegen tollal diszelegni, mert azok a tollak, a melyeket magára szedett, a magyar gazdaközönség előtt éppen az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a „Közlekek” munkálkodása révén ismeretese-

TÁRCZA.

Doktor Gukker.

Irtta: Bársony István.

Doktor Gukker híres nevezetes Nimród a Dunáninnen.

A legszenvedélyesebb sportsman, a kit valaha földi anya szült. Barátai azt állítják róla, hogy Diana istenasszony homlokán esékolta meg a bölcsőjében; az ellenségei viszont úgy beszélnek, hogy nem istenasszony volt az a Diana, hanem a pénzügyi tanácsos ur sánta kopója, az nyalogatta meg egyszer az arezocskáját s rálehelte a vadúzó szenvedélyeket.

Zsenge gyermekségében törtek ki rajta az első efféle tünetek.

Edes mamája nem egyszer volt kénytelen hirtelenében leöletni azokat a baromfiakat, a melyeket sörétes pisztolyával öszszelövdözött; később pedig, mikor már orvosnövendék korában szabad szárnyára eresztették, az volt az első dolga, hogy egy hajnali nyullesen lepukkantotta a kedves kis huga iromba házi nyulaeskáját, a mely a tanya veteményes kertjéből valahogy a répa-földre tévedt.

Abban az időben egy farka tuzok járta

a határt ott, de a sikságon egy istenért se lehetett lövése megközelíteni. A mi fiatal Nimródunk hát mit eszelt ki? Elcsente az apja jó látesővét, kilopózott vele a tarlók tájára, addig keresett, kutatott, a míg meglelte valahol a tuzokokat, nekik irányította a nézőszerszámot s a mint a kitünő üveg segítségével a tuzokok egyszerre ott termettek előtte alig nyolczvan lépésnyinek tetsző távolságra: félkézzel felkapta szimpla puskáját s brumm! közzéjük durrantott egy nagyot. A tuzokok példátlan nyugalommal kerekedtek fel erre az üdvlövésre, úgy háromszáz lépésről, s elmentek esendesebb tanyára.

De az uradalmi irnok látta az esetet s tovább adta. Azóta doktor Gukkernek csufojják az egész megyében a kitünő férfit.

*

Szerencsére doktor Gukker a legzsoviálisabb legény a kerek világon.

Nem apprehenziós és nem is haragtartó. Erti a tréfát, eltüri, sőt maga is gyakorolja.

Azt tette meg vele egyszer a szomszédja, egy jókedvű nagybirtokos, hogy mikor egy vendégség után hazakészült: kiszedte a szekereből a kerekeket. Dr. Gukker kijelentette, hogy egyáltalában nem eredeti ez az ötlet, ennél fogva éppen semmit sem ér. S kemény feje lévén, elindult az utjára

gyalogosan. Majd produkál ő ennél különbet.

— Legalább huzd le a cipődet hékás, kiabált utána a házigazda, hadd kopjék inkább a kutyabőr.

— Nono, mordult vissza doktor Gukker, visszagyalogolod te még ezt énnálam.

Nagyot nevettek a czimborák ennek a czine-mintyének, de aztán poharazás közben hamar elfeledték.

Alig egy hétre rá doktor Gukker hívta meg egy kis czéczóra a társaságot. A szomszédnak kompon kellett a folyón átkelnie; mikor az innenső parton volt a szekere: marczona alakok törtek rá a parti füzesből s „kereket vagy életet!” kiáltással rohanták meg. Kiszedték mind a négy kerekét, hadd gyalogoljon a tisztelt ur a félóránnyira levő tanyáig.

De a praktikus gazdálkodó ember tulajárt a doktor eszén. Hirtelen felkapott a nyergesre s úgy koczogott be, a ház elé csoportosult vendégek hahotája közt.

*

Két vizslája van doktor Gukkernek, a miből azt lehet gondolni, hogy ez a szenvedélyes vadász felváltva megy velök vadászni. A míg az egyik kutya munkában van, addig a másik pihen s vicze verza.

Nem! egyáltalában nem így van a dolog. Mert Juno és Bruno ugyanegy időben

A midőn tehát sem Reformer ur, sem a háta megett álló u. n. reformpárt az annyira hangoztatott szükséges reformokként semmi egyebet nem tudnak — mert nem lehet — felsorolni, mint a mit az Országos Magyar Gazdasági Egyesület évek sora óta következetesen megvalósítani igyekszik, a reformok szükségének hangoztatása nem egyéb üres frázisnál, a melylyel az illetők be nem vallható céljaik meztelenségét igyekeznek elleplezni. Éppen ezért nincs semmi oka annak, hogy azok a férfiak, a kik az egyesület évek hosszú során át az *általánosan helyeselt* irányban vezették, a kikben megvan a kellő érzék a mezőgazdasági érdekek érvényesítésére, a kik jellemük tisztasága, önzetlensége és szilárdsága, elveik tántoríthatatlansága által a jövő helyes irányát is biztosítani képesek, az egyesület fővezetésétől elmozdítassanak.

Mert nem elég programot adni, hanem annak biztosítékát is kell nyújtani, ehhez pedig tekintélyes férfiak kellene, a kiknek multjuk és a közéletben elfoglalt állásuk súlyt is tud adni az általuk képviselt törekvéseknek.

De hogy ezek a törekvések valóban érvényesüljenek is, ahhoz szükség van arra, hogy a mint a röpirat is hangsúlyozza, a *gazdátársadalom szervezkedjék*. Szervezkedjék pedig olyan módon, hogy abban a legkisebbtől a legnagyobb birtokosig Magyarország minden gazdája részt vegyen, hogy a mezőgazdaság érdekeit minden vonalon a kellő nyomtatékkal érvényesíthessék. A *magyar agrármozgalmaknak csak akkor várhatjuk igazi áldásos eredményét ha azokat a szervezett gazdátársadalom, függetlenül, minden más befolyástól maga fogja irányítani.*

Ugy legyen!

Szilassy Zoltán,

a „Köztelek“ felelős szerkesztője.

Az orsz. magyar gazdasági egyesület közleményei.

Meghívó

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület 1894. évi december hó 9-én (vasárnap) d. e. 10 órakor a „Köztelek“ tartandó **rendkívüli közgyűlésére.**

Tárgyak:

1. Elnöki megnyitó.
2. Jegyzőkönyv hitelesítésére 2 tag kiküldése.
3. Gróf Bethlen Andrásnak a rendkívüli közgyűléshez intézett lemondó levele.
4. Szavazatszedő bizottságok kiküldése.
5. Lemondás folytán megüresedett elnöki állás betöltése.
6. Két alelnök választása.
7. A még hiányzó 6 ig.-választmányi tag és esetleg az időközben lemondó, vagy választás folytán megüresedő ig.-választmányi tagok helyeinek betöltése.

Budapest, 1894. nov. 15.

Az O. M. G. E. ig.-választmányja.

Előfizetőinkhez!

Az év vége közeledtével a kiadóhivatalnak sürgős feladatát képezi a hátralékos előfizetések behajtása. Ez irányban ugyan eddig is minden negyedév lejártával szétküldött figyelmeztetések utján megtettük a kellőt, mindennek dacára mint egy lapnál, úgy nálunk sem volt elkerülhető, hogy hátralékos előfizetések ne maradjanak. Felkérjük tehát mindazon t. előfizetőinket, kik még ez évről előfizetésükkel hátralékban volnának, hogy ebbeli kötelezettségüknek december hó 10-ig eleget tenni sziveskedjenek, mert további késedelmeskedés esetén hallgatag beleegyezésnek vesszük arra, hogy a hátralékos postai megbízás utján hajthassuk be. A „Köztelek“ kiadóhivatala.

A gazdátlan Köztelek.

A P. N. f. hó 5. reggeli számában B—n jellel a fenti ezimmel egy közlemény látott napvilágot, melynek egyedüli tendenciája ugyanazokát a rágalmakat felfrissíteni, mellyekkel a P. N. az egyesületet következetesen illeti.

E megújuló támadásokkal szemben, melyek mindig ugyanazon tenórban vannak megírva, válaszunk a következő.

A „P. N.“ jan. 26. és 27. számaiban foglalt s a „Köztelek“ lap által *meghazudtolt* ugyancsak B. tollából származott támadásokkal szemben az O. M. G. E. igazgató választmánya a X. tenyészállatvásár számadásait *soronkívül* és nem *felül* vizsgálhatta meg a számvizsgáló bizottság által.

A számvizsgáló bizottság eljárásáról az igazgató választmány 1894. évi február hó 20-án tartott ülésén számolt be a következőkben:

„A X. tenyészállatvásár.

Igazgató jelenti, hogy a mult választmányi ülés határozata értelmében a számvizsgáló bizottság ülést tartott s a X. tenyészállatvásár számadásait úgy számadatilag, mint érdemileg **soronkívül** megvizsgálta. A számvizsgáló bizottság a számadásokat **teljesen rendben** találta s ebből kifolyólag a felmentvényt a X. tenyészállatvásár számadásaira nézve a rendező bizottságnak megadni javasolja.

A választmány a vásár számadásaira vonatkozólag a rendezőségnek a *felmentvényt megadja. Ezzel kapcsolatban élénk eszmecsere adott alkalmat a „Pesti Napló“-nak az egyesület ellen intézett támadása, mely nem palástolható tendenzia mellett annyi tudatlansággal és oly páratlan rosszakarattal van megírva, hogy a választmány Steiger Gyula választmányi tag indítványára, az egyesület méltóságán alulinak nyilvánítja vele foglalkozni, s a tisztikart is felmenti a „Pesti Napló“ által csak ohajtott időrabló polémia alól.*

(Megjelent a „Köztelek“ 1894. évi 16. számában.)

B—n másik gyanúsítása, hogy a „Köztelek“ lap hirdetései jövedelmeinek felét a volt szerkesztőtárnak adták oda rendes javadalmazásán felül.

Erre egyszerűen kijelentjük, hogy nem igaz. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület soha sem tartott s nem tart ma sem *jutalékos* tisztviselőket, mert ilyet az igazgató-

végzik mellette tisztóket. Egyik épp oly nélkülözhetetlen ő rá nézve, mint a másik.

Bruno az öreg, Juno a fiatal. Amaz tapasztalt vén kujon s minden gondolatát tudja a gazdájának; de emez még az első vadászkalandok gyönyörét élvezti.

Az sem utolsó találmány, hogy miképpen dolgozik együtt és egyszerre ez a két kutya.

A szituáció megértésére tudni kell, hogy a doktor vadászterülete sik, mint a tenyerem. Kukoriczán kívül nincs ott semmi buvóhely, a hol valami vad alaposabban meghuzhatná magát. De ez a kukoricza se elég gazos arra, hogy jól kitarthasson benne a fogoly. Kivált, a mint kissé hűvösebb az idő: úgy futnak ott a foglyok, hogy kutya legyen, a melyik lépést tud velők tartani.

Nohát, a vén Brunónak az a feladata, (s erre tökéletesen be is van tanítva) hogy a keskeny kukoriczablakban megkeresse s megállja a foglyot, azután, a mint lábra kap a csapat: nem törődve többé semmivel, loholjon utánok.

Abban a pillanatban, a mint a vén kutya szimatot jelez, sarkán perdül mellőle doktor Gukker, kiugrik a tengeri közül s félkört kanyarítva vágat előre, a hogy csak tud, a kukoriczátábla szögletére. Juno a farkát behuzva lohol utána.

A tengeritábla hosszúsága szerint száz-kétszáz lépéssel is megelőzik így a foglyokat, a melyek Bruno elől futva igyekeznek végig a táblán.

Mikor aztán a végére érnek, az elől ügető vén kakas elesirrenti magát: „tyhüü! hiszen itten doktor Gukker vár már bennünket!“ s azzal ijedten szárnyra kap. A többi utána, mind fel! . . . Brumm-brumm! alig tizenöt-husz lépésnyiről dupláz közjük doktor Gukker s ily módon csinosan kiveszi a dézsmát.

A lövésekre abbanhagyja Bruno a nyomozást s bősülten rohan apportírozni. Junóval összekap egyik-másik prédán s akkor doktor Gukker az ő egyéni tekintélyével csinál rendet a két kutyaházi közt.

*

Egyszer, egy téli körvadászaton érdekes kalandja volt doktor Gukkernek.

Valami ugrifüles katonatiszt került melléje, a ki szuverén megvetéssel beszélt a hosszú puskákról, a melyekkel állítólag gye-
rekség vadászni.

Azt tessék megnézni, a mit ő csinál. Arra csakugyan méltán lehettek a bajtársak kíváncsiak, mert a katonatisztnél nem volt puska.

Hanem mikor a hajtás kezdődött, ki-

vett a tiszt köpenyege zsebéből egy revolvert s abba szabályszerűen belenyomkodott hat patront.

Amultak-bámultak, a kik látták.

Jön nemsokára egy árva tapsifüles s vágat egyenesen neki a tisztnek.

Bumbumbumm! . . hatszor egymásután. A nyul azonban vigan száguld tovább, sértetlen irhájával.

A tiszt újra tölt s nemsokára megint leakarja verni egy nyul a lábáról.

Puffpuff! . . hatszor egymásután. A nyuszi még vigabb, mint a másik vala.

Doktor Gukker erre szépen odaballag a tiszthez s mély hajlongással így szól:

— Bámulatos! Igazán bámulatos! . . . hanem boesánatot kérek, így én is lövöm a nyulat pisztolylyal.

S ezért a szerény közbeszólásért provokálta a tiszt. Ugy tetszett neki, mintha csufságba járna vele doktor Gukker.

De azért párbaj nem lett abból.

Volt jó dolguk a segédeknek, hogy össze ne ereszsék a két jóravaló embert, a ki a maga helyén sok szolgálatot fog még tenni a szegény hazának.

Kivált doktor Gukker, a ki néhány év óta teljesen felhagyott már a gyógyítással, a mely „ténykedése“ nevezetesen apasztotta a halálozások perzentjét azon a vidéken.

választmány soha meg sem is szavazott volna.

Hogy pedig az igazgató-választmány tudtán kívül sem osztogathatott ily kegyeket az egyesületnél, sem egyes, sem bizottság, igazolja a számvizsgáló-bizottság jelentése, mely bizottság csak oly kiadásokat aprobálhat, melyek az igazgató-választmány határozatainak kifolyásai.

A számvizsgáló-bizottság jelentése a következő:

Az igazgató-választmány 1894. június 20-án tartott ülése jegyzőkönyvéből:

„A számvizsgáló-bizottság jelentése“.

A számvizsgáló-bizottság legutóbb tartott üléséből kifolyólag jelenti az igazgató-választmánynak, hogy a „Közlelek“ lap 1893. évi számadásait átvizsgálván, meggyőződött arról, hogy a lap számadásai a legnagyobb pontossággal vezetettek s a pénztári napló számadásai, okmányai kellő rendben tartotnak, ennél fogva a felmentvény megadását

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: **Monostori Károly.**

A bonyhádi tarka marha.

(A „Közlelek“ állattenyésztési pályázatán díszéretet nyert pályamű.)

Irta: **Mayer Ferencz Andor** földbirtokos.

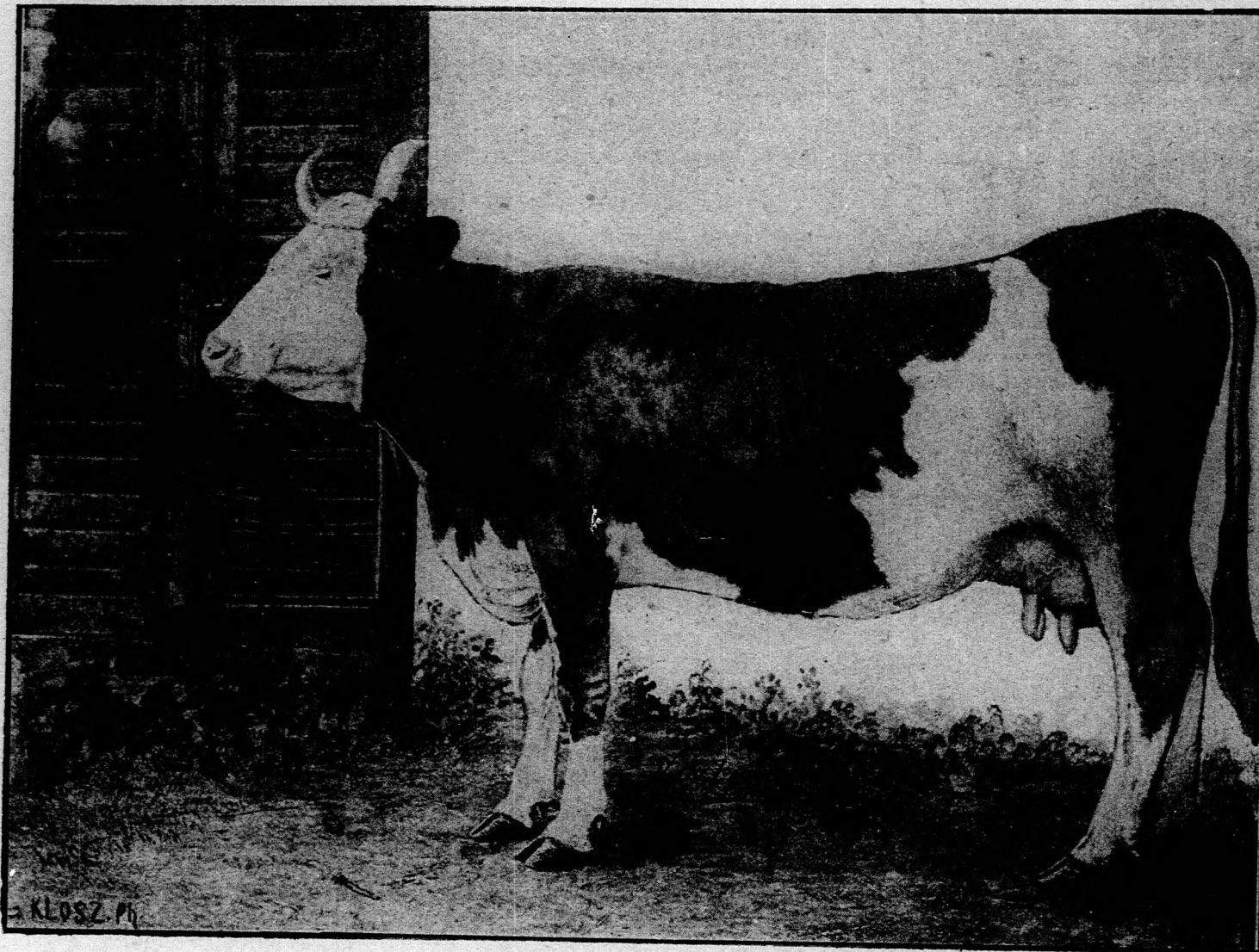
Jelige: „A jól megválasztott czél és kitartó munka megszűli eredményét“.

E tájmarha behozatala összeesik a múlt században a megyébe betelepült németajku lakosság idejével. Ezek hoztak t. i. magukkal új otthonukba, egy vörösarna, tarka szarvasmarhát, melyhez aztán szaporítás és a saját, mindjobban fejlődő szükségletük kielégítése végett az itt honos fehér bikákat és tehenekeket vették. Ezekkel az általuk behozott tarka marha vegyesen te-

képp tejelési tulajdonaiban s külsejének tetszetőségében javítsák.

Voltak ekkor már a megye területén az előkelőbb földbirtokosok tulajdonában is vörös tarka hegyimarha tiszta tenyészetek. Így pl. a jobbaházi Döry család zombai, a bonyhádi Perczel bonyhádi, gróf Zichy László pusztapéli, gróf Apponyi pálfai gazdaságaikban. A kajmádi gazdaságban Bombeles fekete tarkákat tenyésztet. Ezen gazdaságok szolgáltatták az új telepeseknek a marháikhoz szükséges bikákat és vetették meg alapját a mai, oly szép fejlettségen álló és nagy területen élő bonyhádi tarka marhának.

Megalapításánál szerepelt még a megyében itt-ott előforduló borzderes marha is, a melyet azonban a tetszetősebb tarka a tenyésztés teréről leszorítván, a lakosság határozottan és czéltudatosan már akkor is a tarka marha tenyésztését tűzte ki czéljául és tartotta fenn, lévén jó alkalma a fentnevezett

256. ábra. Fecske 8 éves bonyhádi tehén. 1893. évi tejhozama 2450 liter. Heckmann János kétyi gazdaságából. (Marmagasság 146 cm Színe világos piros, fehér foltokkal.)

1893. évre a lap számadója s felelős szerkesztője részére javaslatba hozza az igazgató-választmánynak. A választmány a számvizsgáló-bizottság jelentését helyesléssel veszi tudomásul s az 1893. évre a felmentvényt felelős szerkesztőnek s a lap számadójának a közgyűlés útján megadni javaslatba hozza. (Megjelent a „Közlelek“ 1894. 50-ik számában).

Az 1894. évi október hó 28-án tartott közgyűlés a végleges felmentvényt megadta.

Ez adatok megfelelő világításba helyezik B-n támadásait, melynek egyedüli czélja következetesen minden alapot nélkülöző rágalomokkal az egyesületi tisztikar reputációját megrontani.

Hogy mely czélből, azt ám ő tudja. Magunk részéről azonban, mint a múltban a „P. N.“-val, úgy ma B-n-nal szemben is kijelenthetjük, hogy a jövőre nézve rendszeres hazugságokkal szemben a védekezést nem tarthatjuk magunkra nézve kötelezőnek.

nyésztetvén, egy tarka marha létesült, a mely ilyenmü keletkezését természetesen külemén hordozta és egyéb tulajdonaiban is elárulta.

E németajku lakosságnak, valamint még most is, úgy valószínűleg abban az időben is, a legfőbb és legkedveltebb ételmi czikkét a tej és annak termékei képezték. Valószínű továbbá, hogy a természetükben rejlő előszeretettel fogva a tejtermelés iránt, úgy nagy takarékosági és munkás tulajdonságuk, mint azon körülménynél fogva is, hogy letelepülésük alkalmával nekik szegényebb termőképességű hegyvidékek nyújtottak új otthon, melyen az életfentartás nagyobb küzdelemmel járt, mintegy rá voltak utalva ily marha tenyésztésére; de aztán leleményességükkel bizonyára hamar belátták, hogy a közelükben levő nagyobb helységek lakói, tejtermékeiknek és utóbb magának tejüknek is jó vevőivé lesznek. Mindez indíthatta őket arra, hogy tarka marhájuk tenyésztésére mind nagyobb gondot fordítsanak és azt fő-

uri birtokokon a szükséges tenyészállatot beszerezni.

Az így megalapított kevert vérű tarka marha abban az időben a tagosítás és elkülönítés ideje előtt rendszeren közös csordákba verve tenyésztet, ahol igen gyakran és hosszú időközön át a kevert színű nyájokban a tarka bika mellett ott járt a fehér is, mi az egyöntetűség fejlesztésére természetesen nagyon hátrányosan hatott. Hogy a tarka marha daczára ennek — habár lassan, de számban mindjobban szaporodott, azt gyorsabb fejlődési képességének tulajdoníthatni, mely tulajdonsága a tenyészítő lakosságnak iránta való előszeretettel nagyban támogatta.

A tagosítás és elkülönítés keresztülvitele a közös legelő területeket gyorsan kisebbitette. A földmivelő lakosság értelmisége mindjobban felébredt és fejlődött. Mezőgazdaságunk és vele az ipar és kereskedelem fellendülése kihatott a legfélreesebb helyekre is, és a mind élénkebbé váló közgaz-

dasági állapotok hatása minden téren mutatkozni kezdett.

E vidék tarka marhája is mindjobban terjedt. Kezdetben csak szűkebb hazájában, később mint határozott tejelő állat, távolabb is, tenyésztése mindjobban jövedelmezvén, reá több és több figyelmet fordítottak. Ekkor már számos község teljesen áttért a tarka marha tenyésztésére. Csak tarka községi bikákat szereztek be, és ezek közül is már csak a jobbakat vették. Így pl. Tevel község a megyei gazd. egyeslet útján már a hetvenes években tiszta vérű berni bikákat vásárolt. Egyes nagybirtokosok mint Döry Frigyes és Döry Zsigmond saját gazdaságaik számára több ízben importáltak berni teheneket és bikákat, és az általuk eladott részben tiszta, részben magas vérű tenyészanyag által az akkor már szépen fejlődésnek indult tenyésztés mindjobban támogatott.

A megye területén lévő 120 község közül ma már 65—70 község csak tarka bikát

A fejlődő anyagnak javítására mint jeleztem jókorán a berni fajtát szemelték ki és erre a célra rég időtől fogva egyedül az használtatott egész a legújabb időkig, a mikor e tarka marha tenyésztésének fejlesztési ügyét a megyei gazd. egyeslet vevén kezébe, e célra egyedül használandónak kezdetben a felvér, újabban pedig a telivér *simmenthalit* mondotta ki alkalmas anyagnak.

A megyei gazd. egyesület már évek óta szerzi be a jelentkező községeknek a szükséges apaállatokat és azokat 20—25%-al olcsóbban adja át a beszerzési áránál, mely veszteségeket részben a földm. miniszterium, részben a megyei ebadó alap fedezi.

Ujabb tenyészegyesületeket alakít, melyeknek célja a jobbminőségű és a mai tájfajta jellegét magán viselő egyedeket az egyesület felügyelete alá vonni és azokat csak telivér *simmenthalival* fedezni. Rendez továbbá évenként állatdíjazásokat üszök és tehenek számára, de csak a kistenyésztő

Döry Andor, Zomba, 1 bika, 3 tehenet,
Döry Dénes, Paradicsom pa., 12 tehenet,
Döry Jenő, Tüske, 19 tehenet,
Döry Filmos, Felső-Leperd, 7 tehenet,
özv. Döry Zsigmondné, Kis-Dorog, 1 bika, 4 tehenet,

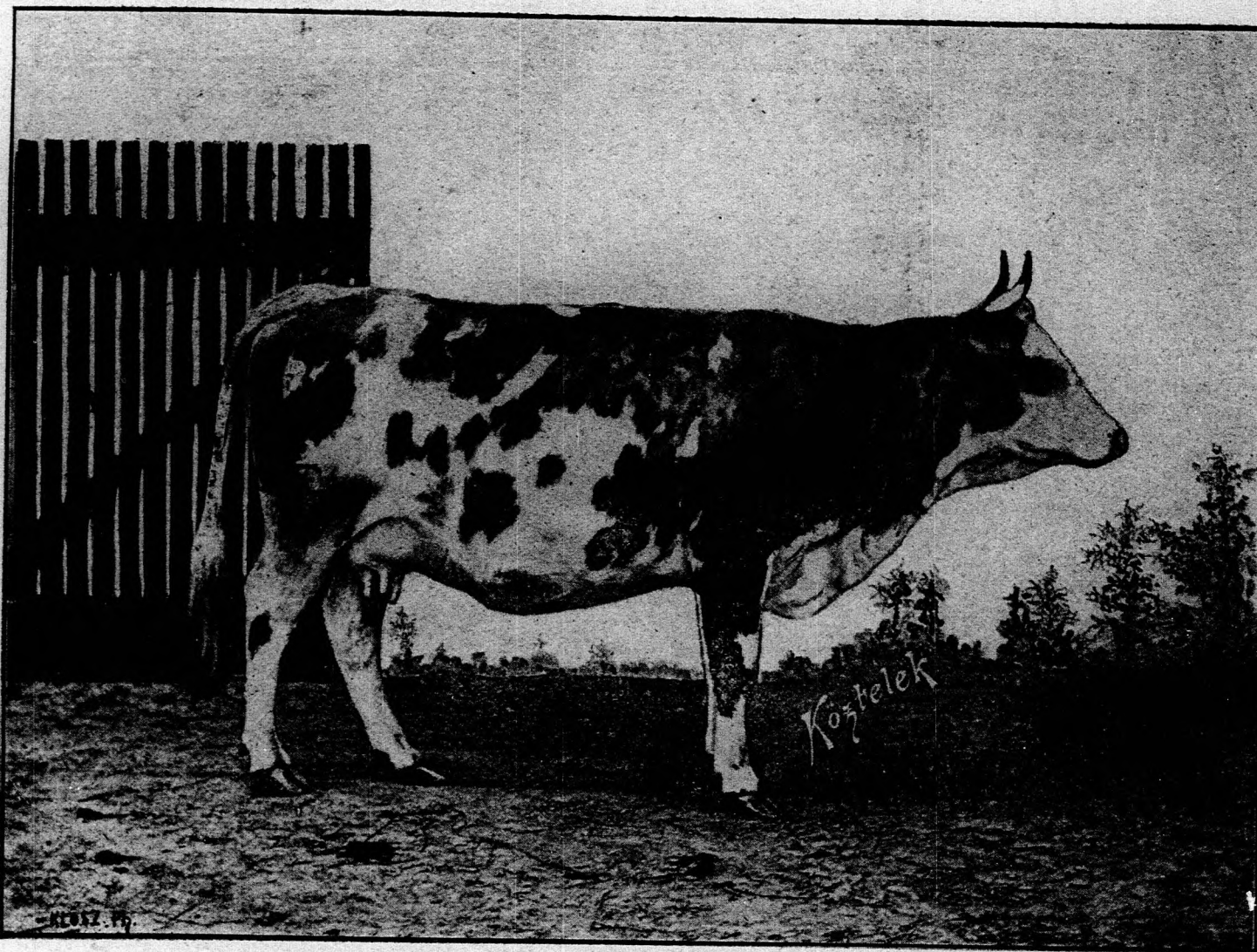
Honig Albert, Lengyel, 1 bika, 2 tehenet,
Jeszenszky Andor, Csibrák, 1 bikát,
Jeszenszky Béla báró, Kölesd, 3 tehenet,
Jeszenszky József báró, Alsó-Hidvég, 2 tehenet,

Jeszenszky László báró, Csibrák, 1 bika, 2 tehenet,
özv. br. Jeszenszky Jánosné, Felső-Hidvég, 3 bika, 15 tehenet,

Kelecsényi Ambró, Szegzárd, 1 tehenet,
Kovács Gyula, Kis-Vejke, 2 tehenet,
Kovács László, Katalin pa., 1 bika 14 tehenet,

Perczel Dezső, Börzsöny, 1 bika 9 tehenet,

Perczel József, Bikács, 1 bika, 3 tehenet,

257. ábra. Hasznos 5 éves bonyhádi tehen. 1893. évi tejhozama 2532 liter. Mayer Ferencz Andor kétyi gazdaságából. (Marmagasság 137 centiméter. Szine zsemlyesárga, fehér foltokkal.)

tart, 30—35 község tarkát és fehéret, és csak 15—20 tart csupán fehéret. De a tarka marha nemcsak Tolnamegye területén hódított ekkora és hódít még folyton új területeket, hanem a szomszédos Baranyamegyének is egyharmadrészét már jelenleg elfoglalja.

Amint a községek területén elterjedt, épp úgy terjedt a nagyobb magánbirtokokon is, úgy hogy bátran állítható, hogy a megyei magántulajdont képező birtokok 75—80%-án vagy csak egyedül, vagy pedig mindig első helyen és nagyobb mérvben egymás mellett tenyésztik a magyar vagy másfajtájú szarvasmarhával.

Míg a korábbi időben, mint említettem volt, a bikákra nézve úgy a községek mint egyesek is a megye területén csak korlátolt számú beszerzési forrással bírtak, addig ma már az bőven áll rendelkezésre úgy a nagymint a kistenyésztő istállójában.

részére, melyeket szinte a földm. miniszterium és a megyei ebadó-alap támogat.

A tolnamegyei gazdasági egyesület helyes törekvését legjobban jellemzi, hogy a múlt évben, midőn a simmenthali marha importja aránylag nagyon meg volt könnyítve, nemcsak nagyobb számú tenyészállatot importált, hanem azoknak a tiszta vérben való tenyésztés biztosítása végett az országos törzskönyvbe is bejegyeztette.

Ezek jegyzékét érdekesnek tartjuk a következőkben közzétenni.

Apponyi Géza gróf, Hőgyész, 9 tehenet,
Benyovszky Rezső gróf, Tengelicz, 5 tehenet,

Berger Mór, Tolna, 1 tehenet,

Bernrieder József, Közép-Hidvég, 13 tehenet,

Bezerédj Pál, Hidja, 1 bika, 8 tehenet,

Csapó Vilmos, Tengelicz, 1 bika, 11 tehenet,

Perczel Lajos, Kis-Kajdaes, 9 tehenet,
Schröder Ernő, Csibrák, 1 tehenet,
Szeniczey Akos, Paks, 1 bika, 7 tehenet,
Szévald Mór, Tamási, 1 tehenet,
Sztankoványi János, Kajdaes, 8 tehenet,
Weltmann Adolf, Tárkány, 1 bika, 1 tehenet,

Willinger Márton, Zomba, 1 bika, 1 tehenet,

Összesen tehát 29 tenyésztet, 16 bika és 173 tehén.

Ily sokoldalú hathatós támogatás, ezeltudatos vezetés és e marhának ma már meglevő jó hírneve folytán mutatkozó élénk kereslet és kivétel, tenyésztése iránt az érdeklődést mind nagyobb körökre terjeszti ki. Az eddig homályosan és nem egész tisztán álló tenyészczél mindjobban kidomborodva, ma már általánosan ismeretes és a következőkben leli kifejezését.

A kétségtelenül piros-tarka hegyi vérben

megindult tenyésztés, mely magyar és borzderes vér bekeverésével hosszú időn át berni vérrrel javított, a jövőben csak fél- vagy telivér simmenthalival javítandó, hogy a küllemen előforduló hibák eltűnjenek, hogy az állat nemességben nyerjen, hogy a csontváz erősödjék és a test nagyobbodván, nemesak a már jó tejelőképesség fokoztassék, hanem egy munkára és hustermelésre is egyaránt értékes állatot nyerjünk.

A régebbi bonyhádi tarka marha átlagos magassága 130 cm. körül állott, a színben gyakori volt a füstös, kormos-barna tarka. A szutyakszarv és paták pala-szürkéek voltak. A kardláb és francia állás gyakori volt. A szőrözlet hosszú és durva, a fejél magas, a far bubos. A csontozat vagy durva és mégis kevés, vagy tulfinom volt. A tőgy elég nagy, de hosszú és durva szőrözetű és az egész állaton a hármás vérkeverés együttesen, vagy pedig az egyes testrészekeken egyik-egyik erősebb előfordulása volt felismerhető.

jában jól értékesíti, korán fejlődik, úgy, hogy mind két nem 14 hónapos korban már ivarérett.

Egész tenyésztésük legelőre, mint-hogy közös legelő igen kevés van, nem igen jár, csakis ősszel a sarju kaszálása után a rétekre, mindennek dacára az állat edzett és erős, mi nagyon természetes, ha tudjuk, hogy az üszöket már éves koruktól fogva kivétel nélkül igázzák.

Mig tejelési képessége régebben 1300—1500 liter körül volt, ma átlagban a 2000 liter körül áll és a teheneknek legalább 35—40%-a a 2600—2800 litert is megadja évente. A tej eléggé zsíros és átlag 30—32 liter tej ad 1 kg. vaját. A tehenek átlagos súlya 400 kg., az éves üszöké 200 kg. körül változik és gyakran ezen súly fölött, ritkábban alatta áll.

Az állatok értékesítése tenyésztésüknek minden részén ma már könnyű. A kereslet iránta igen élénk, a kivétel nagy. Már a hatvanas években is a fővárosban és annak

mára, hanem tenyészetek részére is élénk keresletnek örvend úgy a fiatalabb tehén- és üszőanyag, mint a bikák. Igen élénk a kereslet a minden korbeltinók iránt is, tovább nevelés, jármazás és hizlalási célra. Az előbb említett tenyészanyag és a vásárra került tinók értéke megfelel a borjas tehenek fentemlített értékének, úgy, hogy a tenyészterületről évenként kivitt bonyhádi tarka marha értéke mintegy 1.000.000 frtot képvisel.

Ha sikerült a kezdetben mindenesetre kis számú anyagból a kitartó munkásság révén ilyen ma már óriási törzset létesíteni és fejleszteni abban az időben, a mikor egy gazdasági, mint kereskedelmi állapotaink mély álomban vagy legalább is szunnyadó állapotban voltak, mennyivel hamarabb fog sikerülni ma, az élénk tevékenység és haladás korszakában, a fejlettségnek már magas fokán álló ezen állatunknak még meglévő hibáit eltüntetni és arra a fokra emelni, amely az okszerű gazdaságnak alapkövét,

258. ábra. Bimbó 1 éves 8 hónapos bonyhádi üsző, 4 hónapja vemhes. Heckmann János kétyi gazdaságából. (Marmagasság 132 centiméter. Színe világos zsemlye, fehér foltokkal.)

A mai bonyhádi tarka marha magassága már felmegy 146—148 cm.-ig és átlagos magassága 140 cm. körül áll. A szín megvilágosodott és a borzderes már nagyon ritka. Az egész testen szabálytalanul elterülő tarkázás tiszta szín, mely a legvilágosabb zsemletől az élénk meggyirosig terjed, fehérrel tarkázva. A szőr maga rövid és finom, a bőr finom, de erős. A szutyak tiszta kesely vagy homály, a szarv és paták kesék, a far pedig még gyakran bubos, de a fark már jobban tűzött. A fejél nem oly magas. A kardláb és francia állás mind ritkább, a csontozat erősebb és ennek folytán a test nagyobb. Nagyobb a réginél, sőt igen gyakori a határozottan nagy tőgy.

Az egész állat tetszetős, finom külsőt mutat, elég jó arányokkal és már kevés jelentékeny hibával. Sőt bizonyos egyöntetűséggel bír, mi ma már fajtajellegnek tekinthető és a fentiekben leli kifejezését. Az állat szelíd, jó természetű, takarmányban nem válogatós és azt tej, hus és erő alak-

környékén létező tejgazdaságok voltak rendes vevői a tolnamegyei tarka marhának, a melyek azon időben a vasutak hiánya miatt leginkább mözs-i kereskedők által lábön hajtattak fel.

A budapest—pécsi fő- és a sárbogárd—szegzárdi szárnyvonálnak a nyolczvanas évek elején történt megnyitása, a főváros népességének rohamos szaporodása és az így beállott nagymérvű tejfogyasztás, az ott már ismert marha iránt az érdeklődést mindjában felébresztették. A könnyű szállítás a felvitelnek segélyére lévén, csakhamar élénk és rendszeres kereskedelem fejlődött ki, a mely ma már az egész tenyészterületre kiterjedvén, a vevő az eladó állatokat legtöbbször a tulajdonos istállójában keresi fel.

A budapesti piacra hetenként 50—60 drb borjas tehen vitetik fel, mi évi 2,600—3,000 drb kivitelnek felel meg, melynek átlagos ára darabonként 150 frttal számítva 390,000—450,000 frt értéket képvisel. Ujabban azonban nemesak a tejgazdaságok szá-

jövedelmének biztos támaszát és a tolnamegyei gazdának méltó büszkeségét és dicőségét képezi. Ezt belátni igen könnyű, úgy szinte azt is, hogy a belterjes irány felé törekvő gazdaságok benne egy olyan hazai haszonállatot találnak fel, mely — mert hazai — a külföldinél többet igérő és tulajdonaiban is bizonyára igen rövid idő alatt azzal teljesen egyenértékűvé fog fejlődni.

Sertések értékesítése soványan vagy hizlalva?

Felelet a 319. sz. kérdésre. A sertésenyésztéshez alkalmas legelő még nem elegendő arra, hogy az ember egyáltalán sertésenyésztést üzzön. S ha már tenyészt sertést, e kedvező körülmény a gazdát még nem hozza abba a helyzetbe, hogy a között a mód között válaszson, hogy sertésein soványan adjon-e tul, vagy pedig javítva, esetleg főlhizlalva. Az egyszere földmives, a ki

a hizlalás jövedelmezőségén nem igen sokot gondolkozni, mindenkor megtalálja a helyes utat sertése tenyésztésénél. Ha sok a tengerije, akkor a magyar paraszt nem pocsékolja el azt, hanem föleteti sovány sertéseivel és úgy ad tul azokon. És ez helyes dolog. A tenyésztő tehát vessen számot helyzetével. A ki az értékesítési gőczpontoktól messze esik, a ki drága takarmányon kénytelen hizlalni, a ki a hizlalás mesterségét üzletszerűleg nem gyakorolta, vagy a hol a hizókból esetleg kiselejtezett mustrákat — mert ezzel is kell számolnia — nem tudja kellőleg értékesíteni, az helyesebben tesz, ha sertéseit soványan adja el. A sovány sertés legjobb értékesítésmódja azok 1—1¹/₄ éves korában van, a mikor is azok a legjobban értékesítik a takarmányt s egyúttal a legértékesebbek is. Mert föltéve, hogy azokat a legmagasabb szokványosságig párját 155 kilóig *feljavítjuk*, párját 56—62 frttal tudjuk értékesíteni. Ha a hizlaláshoz a kedvező feltételek megvannak: vasutközelség, olcsó takarmány, víz, alkalmas hely, akkor a már elmondottak után a tenyésztő vessen számot körülményeivel és hizlaljon, mert hiszen ha a hizlalás vásárolt takarmánnyal, bérelt szállásokon kifizeti magát, akkor az értelmes tenyésztő s gondolkozó gazda bátrabban foghat ez üzlethez. A tiszta jövedelem páronként elérheti a 20—40 forintot. Az értékesítés helye nagyobb piac Kőbánya vagy Győr. *K. Ruffy Pál.*

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: **Kerpely Kálmán.**

Összehasonlító műtrágyázási kísérletek.

— Homoktalajon. —

✂ Kétféle rétrágyázási kísérletet végeztem ugyanazon réten. Az egyik 10 kat. holdas rétparcellán a *thomassalak* és a *gipsz* együttes hatását óhajtottam megismerni, a másik 10 kat. holdon a *kainitot*. Természetesen, mint eddig mindenkor, most is a 10 kat. holdnak csak fele lett műtrágyázva, a másik fele összehasonlításként trágyázatlanul maradt.

A *kainittal* való kísérletem eredményének leírását e helyen mellőzöm, mivel azzal a káli-bizottságnak számoltam be.

A *thomassalak* és a *trágyagipszszel* való összehasonlító műtrágyázási kísérletem alapjául felvett 10 kat. holdnak fele 1893. decz. 23-án lett a *thomassalak* és *trágyagipsz* műtrágyákkal elszórva. Megelőzőleg a rét Howard-féle rétloronával megfogasoltatott. A trágyagipszet elszórás előtt kétannyi finom homokkal kevertettem. A műtrágyázás alkalmával az időjárás esendes és szép volt. A hőfok +8 C°. Az elszórás kézzel lett végezve.

Kapott az 5 kat. hold összesen 1250 kilogramm *thomassalaklisztet* és 1000 kilogramm *trágyagipszet*.

Tavaszzal sok reményt (látva a rét vegetáció egyenletes fejlődését) nem füztem a műtrágyák hatásához s szemre azután sem elégitette ki várakozásomat, mivel alig lehetett valami kevés különbséget tenni a fű növésében.

A használás azonban mégis a műtrágya részére billentette a mérleg serpenyőjét. Az eredményt a következőkben tüntethetem fel:

Az első kaszálás, melyet 1894. jun. hó 16-án kezdtem, adott: a műtrágyázott réten 9 boglya szénát, a műtrágyázatlan 8 boglya szénát és pedig oly nagyságu boglyákat, melyekből 2—2 szekérre való telt ki. Szokásban lévén egy szekér szénát 6 méter-

mázsába számítani, tehát felvehetjük, hogy termott: a műtrágyázott réten 108 mmázsá anyaszéna, a műtrágyázatlan réten 96 mm. anyaszéna; vagyis 12 mmázsával kevesebb, mint a *thomassalakkal* és *trágyagipszszel* műtrágyázott réten.

A második kaszálásnál még jobban eltérbe lép a műtrágya hatása, mivel a sarjukaszálás, melyet aug. 20—22-én végeztem a következő eredményt szolgáltatotta: a műtrágyázott 5 kat. holdon termett 8 boglya sarju, a műtrágyázatlan 5 kat. holdon termett 6 boglya sarju, tehát a műtrágyázott réten 2 boglya sarjuval, vagyis 24 métermázsával több, mint a trágyázatlan réterületen.

Meg kell említenem, hogy a rét jókarban van s más években is szép terméseket szokott adni, mindazonáltal a műtrágya hatását határozottan látni lehet; kérdés csak az, vajjon hány évig tart a *thomassalak* és a *trágyagipsz* együttes jótékony hatása?

A jövő évi termés adhat majd erre feleletet. *Hreblay Emil.*

A mezej komócsin (*Phleum pratense*) magtermesztése.

(Felelet a 318. számú kérdésre.)

Magtermelés czéljából a komócsint egymagában, tisztán vetjük és mert magja általában véve igen jó csirázóképesseggel bír, egy magyar holdra 6 kg. teljesen elegendő, melyet sorvetőgéppel és lóhervetőkoronggal könnyen elvethetünk. Magvai igen aprók, a talajt tehát nagyon jól kell előkészíteni, a magvakat pedig nagyon sekélyen (legfeljebb háromnegyed cm.-re) alátakarni, ha azt akarjuk, hogy könnyen és hibátlanul keljen. A trágyát meghálálja a mély talajművelést pedig szereti, utóbbi különösen, a mi szárazabb klímánk alatt nagyon fontos. Szórvavetés esetén elegendő sima hengerrel betakarni a magot.

A magkomócsint 24 cm. sortávokra vetjük akkor, ha kapálni akarjuk, ez esetben sokkal nagyobb s biztosabb terméseket ad és hosszabb ideig tart ki. Ha nem akarjuk kapálni 12 cm.-es sorokban vetjük és pedig kora tavasszal vagy az őszi közepé, vagy tavaszi árpa alá. Magnyerésre a 2-dik évben lesz alkalmas s mert élve több éven át használható, de mindig az *első kaszálást kell magnak venni*, mert sarju fejlődése gyenge és bizonytalan.

Egyáltalán nem oly kényes, mint sok fürokona, sekélyen elvetve könnyen kél s jól fejlődik, a téli időjárást nem sinli s daczára annak, hogy a nedvesebb klímát szereti, a szárazságot is jól türi, ha a talaj jó trágyaerőben van s mélyen lett megmunkálva.

A levélben említett termékeny kötött-talaj meg fog felelni igényeinek. Magnyerése könnyű, termése nem pereg le oly könnyen s apró magvait tekintve eléggé bőven fizet, magyar holdankint 1—3 mmázsát, melynek ára mmázsánként 28—30 frt. Nálunk nem igen termelik, pedig kissé üdőbb fekvésekben kitünően diszlik.

Ha a vetőmagot vétel utján szerzi be, jó lesz tisztaságára és csirázóképessegeire megvizsgáltatni valamely állami vetőmagvizsgáló állomáson, mert az ilyen apró fűmagvakkal nagyon könnyen csalódik az ember.

Szilassy Zoltánnak „*A fűféle takarmányneműek és termelésük*” című munkáját beeset figyelmebe ajánlom, melyben a fűfélék termelésére (ugy mag, mint takarmánytermelés czéljából) vonatkozó tudnivalók, könnyen átkereshető módon s kimerítően vannak tárgyalva.

Kerpely Kálmán.

GAZD. ÁLLATTAN.

Rovatvezető: **Dr. Horváth Géza.**

A gabonafutóbogár és drótféreg.*)

Irta: **Jablonowski József.**

II. Drótféreg.

Mi az a *drótféreg*? A magyar gazda ez alatt a név alatt mindazokat a rovarokat érti, a melyek hosszú, keskeny, hengeres, kemény felületű és sárga színű testűek és a melyek földjén igen gyakoriak. Ez pedig nem egy rovar, vagyis helyesebben *szó/va*, nem egy rovarnak a lárvája, hanem egy egész bogárcsoport egymáshoz többé-kevésbé igen hasonló álcáinak közös elnevezése. Valamennyi bogárnak ismertetése, a melynek lárvája *drótféreg-alaku*, szintén lehetlenséggel határos, a mennyiben számuk igen nagy és lárvákra nézve azok a jegyek, a melyeknél fogva ezeket egymástól megkülönböztetni lehetne, még nincsenek is megállapítva. A mennyiben azonban ezek a bogarak és lárváik életmódja közös, tehát az ellenük való védekezés is egyforma, közülök csak egyet, a legközönségesebbet akarom ismertetni s ez a *vetési pattanóbogár* (*Agriotes lineatus* L. = *segetis* Bjerck.)

A pattanóbogarakat bizonyára ismeri mindenki. Mert hiszen gyermekkorunkban majdnem mindnyájunk örültünk neki, ha ezek közül a veres vagy feketésszürke szárnyfedőjű bogarak közül egyik-másik kezünkbe került és mi ezt, a ravaszágból tetszhalottat színlelő bogarat a hátára fektettük és vártuk, hogy halk pattanással mikor veti magát fel, hogy vagy szárnyra kapjon vagy földre esve elmenekülhessen. A vetési pattanóbogár is ezek közé a bogarak közé tartozik. A bogár maga nem kártékony. Nyáron át mindenütt előfordul, szép időben ide-oda röpköd, felkeresi a virágokat, a földön futkos, sőt letelepszik az érő gabona száraitra is, de kárt nem okoz sehol.

Megismerése nem nehéz, lapos teste 10 milliméter hosszú és 3—3.5 milliméter széles. Kis feje ugyan szintén domboru kissé, de nem annyira, mint a gabonafutóbogaré, lefelé hajló, fekete színű és felülete parányi pontszerű bemélyedésekkel telt és az ezek között lévő sűrű, de rövid és sárgás szőr miatt homályosnak látszik. Csápja barna, izei háromszög alakúak és a harmadik iz valamennyi között a legkisebb. A fejhez hasonló színű és felületű nyaka majdnem négy-szögletes, de elülső széle, a mely a fejvel érintkezik, iv-alakban ki van vágva, míg az oldalszélek elülső végei összehajlanak, hátsó sarkai pedig egy-egy rövid és némileg kifelé hajló hegybe végződnek; a nyakpaizs közep-vonalának hátsó részén egy kis, hosszukás bemélyedés látható. A szárnyfedői olyan szélesek, mint a nyakpaizs, de hosszúságuk közepén tul keskenyednek és egy közös, némileg kikerekített hegybe végződnek, felületük domboru, de nem annyira, mint a gabonafutóbogárnál. Minden egyes szárnyfedő felületén négy pár párhuzamosan haladó és pontszerű bemélyedésekből álló vonal húzódik végig; ezenkívül van egy kilenczedik vonal, mely egészen a szárnyfedő külső szélén vonul át. Ezeket a vonalakat azonban csak nagyítóüveggel lehet látni, ellenben a közöttük (minden szárnyfedőn) lévő négy vonalköz némely példánynál a barnás-sárga színezet miatt, már szabad szemmel is észrevehető. A szárnyfedők felülete különben fényes, de a parányi és szürke színű szőrözlet miatt homályosnak látszik; színük általában sárgásszürke. A bogár testének alsó része fekete, de a felületét borító szürke szőrözlet miatt feketésszürkének látszik. (A

*) Lásd a „Köztelek” folyó évi 97. (331.) számát.

szőrözlet olyan rövid, hogy az csak nagyítóüveggel vehető észre.) A bogár lába rövid s olyan színű, mint a csápja.

A kóbor természetű bogár július havától kezdve nyáron, őszszel mindenütt gyakori, télen elbuvik és tavasszal újra kezdi bolyongó életét; ugyanakkor történik a párzás és a peterakás is. Ez pedig eltart egészen június végéig. Mialatt az öreg bogarak már-már pusztulni kezdenek, kezdődik az új kikelése is, úgy, hogy a vetési pattanóbogár egész éven át található.

Habár a vetési pattanóbogár lárvája igen közönséges és az általok (a drótféreg által) okozott kár mindenütt és mindenféle növényben tapasztalható, annak fejlődési viszonyairól mégis vajmi keveset tudunk. Hogy petéit hová tojja, azt nem tudjuk, de igen valószínű, hogy közel olyan növényekhez, a melyből a majd kikelő lárva táplálkozhatik. Ismeretlen az is, hogy vajjon a nőstény petéit csak egyszerűen a földre rakja-e, hogy aztán a kikelő kis drótféreg lehúzódjék a földre és keresse a neki való élelmet, az elpusztítandó gyökérzetet, vagy hogy a bogár a föld alá bujik maga is, mint pl. a cserebogár nősténye s aztán ott egyesomóba rakja le petéit. Nem bizonyos, de valószínű ez utóbbi feltevés, mert hiszen a drótféreg is nagyobb tömegekben csak foltonként mutatkoznak, noha itt-ott akad egy magányos példány is.*)

A vetési pattanóbogár lárvája, tehát a drótféreg, külsőleg igen hasonlít a madár-éteshez használt lisztféreghez, a *Tenebrio molitor* lárváihoz, de azoktól nagyság és színárnyalatban különbözik, mert a pattanóbogár lárvája kifejlett korában csak 15–17 millim. hosszú és 2 millim. vastag, holott a lisztféreg 26–28 millim. hosszú és 4 millim. vastag és míg a drótféreg egészen világos barnás sárga, addig a lisztféreg sötétes sárgásbarna.

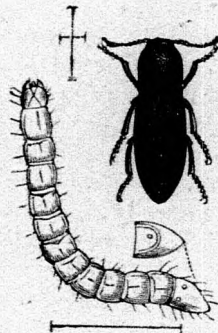
A drótféreg (l. 259. sz. ábrán lent és balról) keskeny és hosszú rovar, melynek egyforma hengeres sárgásbarna színű és kemény teste igen fényes felületű.

A drótféreg feje lapos, négyszögletes, elől a rágószervek táján feketés, a többi részei sárgásbarna. Testének többi része tizenkét ízből áll, mely közül az első három izen alól a rövid láb van, a következő nyolc iz egymás közt majdnem teljesen egyenlő és mindegyik végen körüskörül egy a test sárgásbarna alapszínénél valamivel sötétebb árnyalatu sárgásbarna gyűrű látható; a test utolsó ize valamivel hosszabb az utolsó előttnél és kupalaku (l. 259. ábrán a drótféreg végét); színe néha hasonló a test többi színezetével, de néha valamivel világosabb sárga, vagy máskor az egykeveset átlátszó beltartalom miatt szürkésárga; felső részének, közel az előtte lévő izhez, van mindkét oldalán egy-egy kerek pont, a melyet a gyakorlott szem már nagyítóüveg nélkül is észrevehet, de azért jobban megkülönböztethető az a nagyítóüveggel; az alsó részén ellenben van egy féltörés alakú rajz (l. a 259. ábrán a drótféreg utolsó izének alsó felét), melynek hegyén szintén egy pont látható. Ez az utóbbi pont, ha a drótféreg oldalról nézzük, egy kis és kiálló nyulványnak látszik. A drótféreg teste sima, mert a finom és sárgás-barna színű gyér szőrözlet szabad szemmel nem, nagyítóüveggel pedig csak nehezen látható meg.

A drótféreg nem válogat a növényekben, hanem megtámad mindenféle növényt, a mely utjába esik és nem csak élőnövényekben élőködik, hanem élhet az a már bomlásnak induló növényi részekben, tehát akár a korhadó fában, akár a rothadó trágyában is. Innen van, hogy őszszel, vagy tavasszal, a földön maradt tengeri-, dohánykórókban, káposztatorzsákban olykor igen nagy számmal található a drótféreg.

Kártételeit a mezőgazdaságban leginkább őszszel és tavasszal folytatja, de pusztit azért egész éven át és a téli idő csak igen rövid ideig akadályozza e pusztításában. Legjelentékenyebb kárt a kikelő vetésben okoz, a mennyiben a kikelő fiatal vetés földalatti zsenge hajtását, vagy ugyancsak földalatti szárát nemcsak kikezdi, hanem egészen keresztül is rágja. A megbokrosodott növényeknél azonban belehatol a drótféreg a szárba és így teszi tönkre a növényt. Nagyon szereti ez a lárva a kapásnövények husos gyökereit is; ennél fogva igen nagy számmal ellepetheti a burgonya gumóit, hasonlóképpen a különféle répa fajokat, a melyeknek belsejében már nem egyenkint, hanem kisebb-nagyobb csoportokban található. Mindkét esetben elpusztul a megtámadott növény.

A drótféreg kártételei pedig azért is nagyok, mert ebben az alakban nem egy évig él, hanem 4–5, sőt egyesek állítása szerint, hét évig is, míg végre bogárrá fejlődik. Ebből magyarázható meg tehát az, hogy a drótféreg kártételei miért ismétlődhetnek egy és ugyanazon a földön több,

259. ábra. A vetési pattanóbogár. (*Agriotes lineatus* L.) Fent (jobbra) a kifejlesztett bogár, attól balra a kereszt természetes nagyságát jelöli; lent (balra) a lárva (drótféreg felülről nézve), alatta a vonás a természetes hosszúságát jelöli, a lárvtól (lent) a kupalaku rajz az utolsó izet alulról nézve ábrázolja.

egymásután következő éven át, valamint, hogy egy és ugyanazon a helyen miért található különböző nagyságú drótféreg.

A mezőgazdaságban alig van növény, melyet a drótféreg meg ne támadna. Buza, árpa, rozs, zab, különféle takarmányfüvek, köles, tengeri, továbbá borsó, különféle lóherék, lucernák, burgonya, takarmány- és cukorrépa, dohány, valamint a kertgazdaságban a sárgarépa, a különféle káposzták, a saláta és más kultivált hasznos vagy disznó növények mind áldozatai lehetnek ennek a kártékony rovarnak.

A vetési pattanóbogár lárva nem válogat a talajba sem, mert noha legszivesebben a kötött könnyű talajokban tartózkodik, nem ritka az a nehezebb talajokban sem és nem hiányzik teljesen a homokból sem.

Ha a hosszú pusztítás után bekövetkezik a drótféreg bebábozódási ideje, akkor valamivel mélyebbre húzódik a talajba; itt egy tágabb ürt készít, teste mozdulatlan lesz, összehúzódik, közepe táján ellaposodik és kiszélesül, vagyis felveszi a leendő bogár alakját. Ezután megreped hátán a bőr és a lárvaiból egyszerre báb lesz. Ilyen bábokból a kifejlesztett bogarak aztán rövid 2–3 heti pihenés után július, augusztus hónapokban kelnek ki.

Ezek ellen a drótféreg ellen a védekezés igen nehéz. Mint láttuk, azok nemcsak hogy nincsenek egy-két kultivált növényhez kötve, hanem élnek a rothadó növényi részekben, sőt táplálékozhatnak a bomló állati testek-

ből (rovarhullák) is; így tehát a vetésforgó nem igen zavarja meg őket, sőt nem veszélyes rájuk még a fekete ugar sem, mert a földben korhadó trágya és a leszántott növényzet is elég arra, hogy kihúzzassák az időt addig, míg ismét friss növényi táplálékhoz juthatnak.

A mit a gazda a drótféreg által okozott károk csökkentésére mégis megtehet, az a következő.

A kalászosoknál első helyen áll a sekély vetés. Ismeretes dolog, hogy ha a gabonaszem földbe kerül, akkor ott a kicsirázott szem rövid idő múlva gyökeret növeszt, a fölfelé törő szárból, közel a földszínéhez pedig szintén fejlődnek gyökerek (l. erre nézve a *Zabrus gibbustól* megtámadott növény rajzának a gyökérzetét a „Köztelek“ 97. számában 255. ábra) ugy, hogy itt egy-egy növénynek két-két gyökérsoportja van.

Ha a mag mélyen került a földbe, akkor a két gyökérsoportot összekötő szár igen hosszú és így annál nagyobb a lehetőség, hogy azt a drótféreg elragathatja. Ha ez csakugyan megtörténik és a növény még fiatal, úgy hogy a felső gyökérsoport még nem eléggé erős arra, hogy a fejlődő kis növénykét táplálhassa, hanem annak még okvetlenül szüksége van az alsó gyökérsoportból, vagy még inkább magából a magból jövő táplálékra, akkor ez az elragadás azonnal a zsenge növény elpusztulását vonja maga után. Sekély vetésnél ellenben, mikor a két gyökérsoport közel van egymás mellett, köztük a szár a lehető legrövidebb, akkor itt már csekélyebb a valószínűség, hogy azt a drótféreg egyszerre tönkre tehesse. Természetes, hogy ez az eljárás még nem zárja ki teljesen a drótféreg kártételeit, de legalább annyira-mennyire csökkenti azokat.

Ennek az eljárásnak jó oldalát emelheti még a talaj termőereje, mert akkor a növény erős gyökérzetet nevel és ha abból a drótféreg egy részt el is pusztít, a megmaradt rész elég erős arra, hogy a megsérült növényt életben tartsa és gyarapodását elősegísi.

A drótféreg elszaporodását megakadályozza részben az is, ha a földet minél gyakrabban szántjuk s forgatjuk.

Jó szolgálatot tehetnek a sörtesek is, mert ezek nemcsak a drótféreges tarlóból, hanem egyéb, szántott vagy szántatlan földből is igen nagy mennyiségű drótféregot szednek össze, természetesen csak akkor, ha a sörtesek gyakran hajtának a drótféregtől lepelt földekre.

A drótféregnek kézzel való szedetése költséges, de némi fortélylyal olcsóvá tehető az is. A fertőzött területre csalogatóul burgonyát kell szórni és pedig a nagyját 3–4 részre felaprózva, az apraját felvágatlanul. A drótkukac éjjel felkeresi a burgonyát és ha nem telepszik le benne, akkor bizonyára alatta marad, úgy, hogy a burgonyát és az alatta levő drótféregot összeszedhetjük s az utóbbiakat tűzben, vagy forró vízben megsemmisítjük, a burgonya, hogy az esetleg benne lévő féreg elpusztuljon, megfőzendő és a marhával feletetendő. Ezt az eljárást többször ismételve, a drótféreg annyira kipusztítható, hogy a megmaradtak kártétele azután nem igen lesz többé észrevehető.

Ugyanerre a célra felhasználható a saláta torzsája és gyökere is.

A drótféreg, még inkább a kifejlesztett bogárnak csökkentésére ajánlják a fertőzött talajnak márczius–április havában való hengerezését, vagy juhokkal való megjárását, hogy a talaj felső rétegének megkeményedése folytán a kifejlesztett bogár ki ne bujhasson a földből. Ez az eljárás nem ajánlható, mert a keményre való taposást, vagy hengerezést a drótféreg hosszú élete miatt majdnem évről-évre kellene ismételnünk, a mi a rendesen kultivált földeken nem lehetséges.

*) Egy francia entomologus, *Gouveau* Károly, közli, hogy a pattanóbogarak csak 6 petét tojnak és ezeket a kis növény szárának tövéhez, ott, a hol az első levélke a szártól elválva félrehajlik. A pete gömbölyded vagy tojásalakú, kicsi és sárgásfehér színű. Erre nézve más szakíróknál semmiféle megerősítést nem találom.

Jó szérnek mondják a drótférgek ellen a repeze- és olajpogácsát is, a melyet mo-
gyoró nagyságu darabkákra kell felaprózni
és a földbe mintegy 15 cm. mélységbe be-
kapálatni; e szer elpusztítja ezen férgeket.
Hogy van-e biztos sikere ezen eljárásnak,
arról adataink nincsenek.

Hasznóhajtó munka az is, hogy a do-
hány-, tengeri-, vagy káposztaföldeken meg-
maradt kórókat és torzsákat, melyekbe a
drótféreg be szokott olykor nagy számmal
huzódni, tavasszal összegyűjtessük és elé-
getessük.

Chilisalétromnak, vagy koromnak al-
kalmazása csak annyiban sikeres, a mennyi-
ben az illető vetés erőteljes fejlődését moz-
ditja elő, de a drótféregre semmiféle kedvezőtlen
hatása nincs.

Ennyiből áll az, a mit a gazda a drót-
féreg ellen megtehet. Az igaz, hogy első
pillanatra nem sok, de ha figyelemmel ki-
séri a bogarat, és ellene a küzdelmet a fel-
lépése kezdetén felveszi, úgy bizonyos lehet
a felől, hogy az földjén sohasem fog any-
nyira elszaporodni, hogy annak jelentkezése
esapás számba menjen.

Gazdatiszteknek a gazdatisztekről.

Bujanovich Sándor a Gazdatiszti Egyesület és a Gazda-
tiszti Nyugdíj-Intézet elnökének válasza a „Közlekek”
95. számában megjelent hasonczimű közleményre.

A „Közlekek” folyó évi november hó
28-án megjelent 95. számában „Gazdatiszteknek
a gazdatisztekről” czim alatt, egy Esztergomból
keltezt cikk foglalkozik a magyar gazdatiszti
osztály sorsával és ezzel kapcsolatosan kü-
lönösen „a magyar gazdatisztek és erdő-
tisztek egyesületével” és „a mezőgazdasággal
és erdészettel foglalkozók nyugdíjintézetével”.

Nem kívánok a cikkíróval polémiába
boesátkozni és csak örvendek azon, hogy
ezen cikkben a gazdatisztek köréből az ér-
deklődés jelenségeivel találkozom.

A gazdatiszti egyesület és a gazdatiszti
nyugdíj-intézet mai állásával, az eddigi mű-
ködés eredményeivel én bizony a *legkevésbé*
sem vagyok megelégedve és készséggel meg-
engedem azt is, hogy az eddigi működés ki-
nem elégitő voltának oka: az érdekelték
közönyén kívül, talán még a vezetés és a
szervezet hiányosságában rejlik. Senki ná-
lammál melegebben nem kívánja, hogy úgy
a gazdatiszti egyesületnek, mint a nyugdíj-
intézetnek vezetését avatottabb, erélyesebb,
szervezesebb, több rugékonysággal és a mi
földolog, még le nem lohasztott reménnyel
és lelkesedéssel bíró egyének vegyék át, a
kik a gazdatisztek sorsára és a mezőgazda-
ság fejlődésére nézve oly fontos intézménye-
ket, a minők: a gazdatiszti egyesület és a
nyugdíj-intézet, biztos alapokra fektetni és
felvirágoztatni képesek. Ohajtom ezt annál
is inkább, mert — legalább személyemre
vonatkozólag — a lefolyt 14 évi, elismerem
készséggel, minden igyekezetem daczára igen
esekély eredménnyel járt működés, bizony
nagyon lehangolólag és csüggesztőleg hat
és ezen érzés a tetterőt is zsibbasztja és
talán kifelé sem hat a kellő erélyvel.

Ismétlem tehát, a vezetés helyessége
felett polémiába nem boesátkozom, de szük-
ségesnek látom az ügy érdekében, a cikk-
ben foglalt némely tévedést helyreigazítani,
némely helytelen állítást rektifikálni és pedig
azért, mert ezen tévedések és állítások, ha
helyre nem igazittatnának, alkalmasak len-
nének arra, hogy úgy a gazdatiszti egyesület,
mint a nyugdíjintézet eddigi tevékenységé-
nek irányát, a valóságnak meg nem felelő
világításban tüntessék fel, a mi ezen intéze-
tek jövőjére is káros hatással lehetne.

Ténybeli rektifikáció tehát ezen soraim
szélja és semmi más. Lássuk mindenekelőtt
a legfontosabbat, a gazdatiszti nyugdíjinté-
zetre tett észrevételeket. Azt mondja a cikk-

író: azon körülmény, hogy a nyugdíjinté-
zetbe való belépésre vonatkozó első felhívás
kibocsátása után mindjárt 400 tag jelentke-
zett, míg ma, a nyugdíjintézet megalakulása
után több mint egy év múlva, az intézetnek
tényleg csak mintegy 160 tagja van, csak
azt bizonyítja, hogy vagy az ügyvezetőség
nem teszi meg az eszme terjesztése körüli
kötelességét vagy — a mi cikkíró szerint
valószínűbb — a díjaknak szerfelett magas
volta oka annak, hogy a gazdatisztek nem
lépnek be ezen kizárólag az ő érdekükben
létesített intézetbe. Ezt bizonyítja az is, hogy
azok, a kik belépésüket a feltételek ismerete
előtt bejelentették, rögtön visszaléptek, a
mint a díjtételekkel megismerkedtek. Szerinte
tehát a díjak tulságos magasak és ezt be is
akarja cikkíró bizonyítani oly összehason-
lító példa idézésével, a mely egyáltalában
meg nem áll és csak a nyugdíjüggyel való
tájékozatlanságából eredhet, midőn szembe-
állítja azon díjtételt, a melyet egy 35 éves
gazdatiszt, a ki magának 60 éves korától
kezdve 1000 frtnyi évi nyugdíjat, esetleg 45
éves kora után beállható rokkantsága esetére
500 frtnyi évi rokkantsági díjat, e mellett
még özvegye részére 500 frtnyi évi nyug-
díjat biztosít, azon díjtétellel, a melyet egy
35 éves gazdatiszt fizet, akkor ha nem a
gazdatiszti nyugdíjintézetnél, hanem vala-
mely más biztosító társulatnál biztosít a maga
számára 60 éves kora elérte esetére 5000 frt
tőkét, úgy, hogy ezen tőke családjának, elébb
bekövetkezhető halála esetére is kifizetessék.
Ez az összehasonlítás nem áll egyenlő ala-
pon és így bizonyításra nem alkalmas.

Minden nyugdíjintézetnek biztos ala-
pokon nyugvó számítás képezi alapját. Eb-
ből kiindulva a gazdatiszti nyugdíjintézet
számításai alapját is a matematika és a
gyakorlat által helyesnek elismert, minden
biztosító intézet által elfogadott halálozási
és rokkantsági számítások és statisztikai
táblázatok képezik. A gazdatiszti nyugdíj-
intézet díjtételeit ezen kiszámítások és táblá-
zatok alapján, egy e téren szakértőnek elis-
mert tanár állította össze, úgy azonban, hogy
csak az intézet által elvállalt kötelezettsé-
gek biztosítására okvetlenül szükséges díj-
tételek számítottak az illető terhére, az
összes kezelési költségek fedezésére pedig
nem számítottak semmi, mert az előkészítő
bizottság még a kezelési költségeket sem
akarta az intézetbe belépő tag terhére róni,
de ezen költségeket más forrásokból vélte
fedezhetőnek.

Az eképpen készült táblázatokat és
díjtételeket az előkészítő bizottság még felü-
lőbíráltatta némely tényleg működő biztosító-
társaság szakértőivel és csak midőn ezen
szakértők is megerősítették ezen számítás-
soknak helyességét, — de kiemelve azt,
hogy a díjakban a kezelési költségekre semmi
sines felszámítva és csak a netto díjak ter-
helik az érdekeltet — csak akkor lettek
ezen díjtételek végleg megállapítva és jóvá-
hagyva.

Igy állván a dolog, ebből talán csak
világos az, hogy a díjtételek lehetőleg ala-
acsonyan vannak megállapítva, hogy ezeknél
alacsonyabbak egy intézetnél sem lehetnek,
mert a kezelési költségek fedezéséről is
mindegyiknek magában a díjtételekben gon-
doskodni kell és hogy ezen díjtételeket
a nyugdíjintézet jövőjének kockáztatása
nélkül alacsonyabb összegben megállapítani
nem lehetett.

A cikknek azon állítása, hogy az első
felhívásra belépésre jelentkezett 400 gazda-
tiszt a díjtételeket előzőleg nem ismerte és
nagyobb fele azért lépett vissza, mert a díj-
tételeket utólagosan ismervén meg, azokat
tulságosan magasaknak találta, szintén té-
ves információkon alapul. A belépésre való
első felhívással közöltettek a díjtételek is, a
belépők a különféle táblázatok közül a di-

jaknak teljes ismeretével választhattak és
választottak is, ezen díjtételeket az alakuló
közgyűlés és a belügyminiszter minden mó-
dosítás, minden felemelés nélkül jóváhagyta.

Annak oka tehát, hogy az alapszabá-
lyok jóváhagyása előtt a belépésre 400-an
jelentkeztek, az alapszabályoknak minden
módosítás nélkül megtörtént jóváhagyása
után ezen 400-nak nagyobb fele visszalépett,
nem a díjtételek nem ösmerésében, nem azok
magasságában, hanem *más valamiben rejlik*,
a mivel azonban ez alkalommal foglalkozni
nem kívánok.

A gazdatiszti egyesület tagjai számá-
ban beállott apadást, valamint a nyugdíj-
intézet tagjai számának igen lassu gyarapo-
dását sajnálattal el kell ismernem, valamint
azt is, hogy az eszme népszerűsítésére és a
tagok gyűjtésére nézve megindított mozgalom
bizony nem hozta meg az óhajtott eredményt.
Szóbeli, levélbeli, hírlapi felszólítások, a
nagy birtokosok, birtokokkal rendelkező tes-
tületek és egyesekhez ismétetlen intézett
felhívások és buzdítások voltak azon esz-
közők, a melyekkel a nyugdíjintézet igaz-
gatósága hatni igyekezett és ismétlem nincs
semmi okom tagadni azt, hogy az eredmény
nem felelt meg a várakozásnak. Köszönettel
fogadok el minden jó tanácsot e tekintetben
is, de azt hiszem a nyugdíjintézet iránti bi-
zalom megerősödésére idő kell és kell a
gazdatiszti osztály minden tagjának a gazda-
tiszti osztály minden barátjának jóakaratu
támogatása, csak ez képezheti azon ala-
pot, a melyen ezen hazánk mezőgazdasági
viszonyai fejlődésére oly nagy horderő-
vel bíró, a gazdatisztek és földbirtokosokra
nézve egyaránt fontos intézet megerősödhet.
Keresse fel az ügyvezetőséget mindenki, a
kinek aggálya vagy észrevétele van, győ-
ződjék meg a díjak magasságáról, az ügyek
vezetéséről, a mit bármikor megtehet, s ha
talál kifogásolni valót, ám adja elő, az
igazgatóság bizonyára kötelességének fogja
ismerni, minden indokolt észrevételt figye-
lembe venni; de a díjtételek magasságára
való hivatkozással, és a kezelésnek tehe-
tetlen színben való feltüntetésével, ne akarja
megingatni azt, a mire minden a kölcsönös-
ségre alapított intézetnek legnagyobb szük-
sége van: az érdeklődők bizalmát.

Hogy miért apadt a gazdatiszti egye-
sület tagjainak száma, hát erről talán én is
tudnék beszélni, tudnám e kérdést a tagdíj-
hátralékokkal összeköttetésben megvilágítani,
de nem teszem, szívesebben látom azt, ha
az egyesület tagjai számának apadását, az
egyesület jelenlegi ki nem elégitő kezelésében
keresik.

A cikk kifogásolja még a gazdatiszti
egyesület és a nyugdíj-intézet kezelési költ-
ségeinek magasságát. Megengedem, hogy a
kezelési költségek viszonyitva a tagok szá-
mához magasak, mindammelllett, hogy úgy
a hivatalos szervezet, mint a többi kezelési
költség csak a legszükségesebbre szoritko-
zik; a gazdatiszti egyesületnek és a nyugdíj-
intézetnek van egy közös 2 szobából álló hi-
vatalos helyisége, a melyért lakbért fizetni,
melyet fűteni és világítani kell, van egy
közös ügyvezető igazgatója és egy közös
szolgája, a nyugdíjintézetnek pedig még ezen
felül van egy könyvvezetője, egy tisztele-
díjjal ellátott matematikus tanácsadója,
ezeken felül a szükséghez képest alkalmaz-
tatik egy díjnok. Mindezeket fizetni kell és
fedezni kell a nyugdíjintézet és az egyesü-
let nyomtatványainak költségeit, a postai és
irodai kiadásokat, mindezekből bizony a leg-
nagyobb takarékoság mellett is összekerül
az a néhány ezer forint kezelési költség.
Biztosíthatom a cikkíró urat, hogy úgy a
gazdatiszti egyesület, mint a nyugdíjintézet
igazgatósága a legnagyobb súlyt fekteti a
takarékoságra és én már találkoztam oly
megjegyzésekkel is, hogy ily szerény eszkö-

zökkel az eszme népszerűsítése terén nagyobb eredményt elérni nem lehet.

Lap szubvencionálással vádolja a cikket az egyesületet úgy a múltban, mint a jelenben. A múltban úgy állott a dolog, hogy a „Földmívelési Érdekeink“ mint az egyesület hivatalos lapja azt a kedvezményt nyújtotta az egyesületnek, hogy az egyesület tagjai fél áron, azaz 3 frtért 6 frt helyett, rendelkeztek meg a lapot és ezen kedvezményért semmi néven nevezendő kárpótlást vagy szubvencziót az egyesülettől nem kapott. Megszűnve a „Földmívelési Érdekeink“, a „Magyar Gazdák Lapja“ kijelentette, hogy szívesen lesz az egyesület közlönye és hajlandó az egyesület tagjainak a lapot lényegesen leszállított előfizetési áron rendelkezésükre bocsátani.

Az igazgatóság az ajánlatot elfogadta, a szerkesztőséggel tárgyalásokat folytatott, és ezen tárgyalásoknak eredménye az, hogy az egyesület tagjai ma a „Magyar Gazdák Lapját“ az évi 8 frtnyi előfizetési ár helyett 1 frtért rendelkeznek meg, a melyhez az egyesület a maga részéről is 1 frtál és ezen felül még 200 frtnyi átalány összeggel árul. Hát ebben az igaz van kedvezmény a tagok részére, és az egyesület ezt azon szempontból is fogadta el, hogy tagjainak előnyt nyújtson, és ezen előny által is a gazdatisztek az egyesületbe való belépésre buzdítsa. Ez azon szubvenczió, a melyet az egyesület fizet, a miről mindenki a szerződésbe való betekintés által meggyőződést szerezhet.

Végül még azon vádra, hogy a gazdatiszti egyesület a „személyes intrika eszköz, és buvhelyéül szolgál“, meg kell jegyezni, hogy azon hosszú idő alatt, a mióta én állok az egyesület élén, abból minden akár politikai, akár személyes intrika teljesen ki volt zárva. A mi feladatunk egyesületünket népszerűvé tenni, annak minden körben barátokat szerezni, és azt hiszem ez az igazgatóság minden tagjának érzülete is.

Lehet, hogy az egyesek közt politikai, társadalmi, gazdasági vagy egyéb kérdésekre nézve eltérések is vannak, és ebbeli meggyőződését mindenki az egyesület kebelén kívül szabadon ki is fejezi, hát ehhez mindenkinek teljes joga van, de ez még nem intrika és még kevésbé a gazdatiszti egyesület intrikája.

Különbön a névtelen cikkiró urat, a gazdatiszti osztály, a gazdatiszti egyesület és a nyugdíjintézet iránti meleg érdeklődésért szívesen üdvözlöm és őt az ügyvezetésbe való betekintésre és az ügy érdekében való közreműködésre felkérem.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

313. kérdés 700 mm. cukorrépával, 25 mm. tiszta rozsdarával, 200 mm. cukorrépa szelettel és a szükséges árpa és zabszalmával rendelkezem, hány ökröt hizlalhatok ki ezen 100 hizlalási napot számítva. A napi adagolást, hogy állíthatnám legcélszerűbben össze a fent elősorolt takarmánykészletemből, hogy a hiányzó szalastakarmány némileg pótolva legyen. *F. O.*

318. kérdés. Kérek szives választ alábbi kérdésre: Miként kell a komocsin fűmagot termelni, milyen talajt és minő mívelést kíván? Megjegyzem, hogy a talaj nehéz, kötött, de igen termékeny. — Évelő növénye, mennyi legyen a vetőmag egy magyar holdra, trágyába vetendő-e; magnyerésre az első vagy a második kaszálást célszerű-e meghagyni, hány mm. termelhető egy magyar holdon és körülbelül 4—6 holdon érdemes-e termelni? *Szarvaskend.*

Br. M.

319. kérdés. Feltéve, hogy sertésenyésztésre alkalmas legelők és egyéb feltételek meg vannak, mi célszerűbb az eladó sertéseket soványan vagy kihizlalva értékesíteni? Mi a hizott sertések legcélszerűbb értékesítési módja?

Zsigmondháza.

M. V.

Feleletek.

Takarmányösszeállítás hizóknak.

Felelet a 313. számú kérdésre. A hizóknak szánt 25 mm. rozs oly csekély mennyiségű abraktakarmány a 700 mm. cukorrépa, 200 mm. répaszelet, az árpa és zabszalmához viszonyítva, hogy az utóbbi takarmányanyagok igen tág tápláló arányán csak edeskeveset javíthat.

Ezen takarmányokkal hizalni már csak azért sem lehetséges haszonnal, mivel velük még egy, a hizálás I-ső szakára alkalmas 1:6-7 tápláló arányú takarmányösszeállítást sem lehet csinálni, mivel a nyers répa tápláló aránya 1:11-7-hez, a kiáztatott répaszeleté 1:7-1-hez, az árpaszalmáé 1:12-1-hez, a zabszalmáé 1:14-7-hez, a rozsé 1:6-4-hez, tehát mindenik tágabb, — kivéve a rozst, mely 0-3-al szűkebb — és így sehogysem lehet úgy összeállítani a takarmányozást, hogy az összeállítás a kívánt tápláló arányú lehessen.

A hizálás különböző szakáiban, — miként azt az elmélettel párosult gyakorlat is kimutatta — szükségnek az állatok 1000 kgr. élősúlyra naponta: az I-ső időszakban: 27 kg. sz. anyagot, 2-4 kg. em. fehérjét, 0-5 kg. e. zsirt, 14-8 kg. e. szénhidrátot; a II-ik időszakban: 26 kg. sz. anyagot, 3-0 kg. em. fehérjét, 0-7 kg. e. zsirt, 14-8 e. szénhidrátot; a III-ik időszakban: 25 kg. sz. anyagot, 2-6 kg. em. fehérjét, 0-5 kg. e. zsirt, 14-5 kg. e. szénhidrátot.

Vegyük föl, hogy a kérdésben jelzett 100 napi hizlalási időben, a hizálás első szaka 30, a második 40 és a harmadik 30 napig tart. Ez idő alatt kell 1000 kg. élősúlyra összesen 2600 kg. szárazanyag, 270 kg. fehérje, 58 kg. zsir és 1741 kg. szénhidrát. Ha a kérdésben foglalt takarmányokat közepes táplálóanyag tartalmuaknak vesszük föl, akkor a 700 mm. cukorrépában van 1260 kg. sz. anyag, 700 kg. e. fehérje, 0-0 kg. zsir, 11,690 kg. e. szénhidrát; a 200 mm. répaszeletben van 1400 kg. sz. anyag, 80 kg. e. fehérje, 20 kg. zsir, 940 kg. e. szénhidrát; a 25 mm. rozsban van 2142 kg. sz. anyag, 250 kg. e. fehérje, 40 kg. zsir, 1635 kg. e. szénhidrát; összesen 16,142 kg. sz. anyag, 400 kg. e. fehérje, 60 kg. zsir, 14,265 kg. e. szénhidrát.

Ha ezen számokat elosztjuk azon megfelelő számokkal, a melyek a 100 napi hizási időre az 1000 kg. élősúly által szükségelt tápláló anyag mennyiségeket mutatják, akkor az tűnik ki, hogy az elősorolt takarmányokban — a szalmát nem számítva, — a szárazanyag 13, a fehérje 3, a zsir 2 és a szénhidrát 17 darab 500 kgr-os állat felhizlalására elégséges.

Ezeket figyelembe véve, vagy úgy járhat el a kérdésttevő, hogy azon takarmányokból, melyek sok szárazanyagot és szénhidrátot tartalmaznak, elad egy bizonyos mennyiséget és helyette oly abraktakarmányokat vásárol, melyek fehérjében és zsirban gazdagok, vagy pedig, hogy a meglévő szárazanyag és szénhidrát tartalomhoz beszerzi a hiányzó mennyiségű fehérjét és zsirt, valamely alkalmas kereskedelmi takarmányban, (repepogácsa, szárított szeszmoslék, korpa) melyhez legkönnyebben és legolcsóbban juthat. *Szt. J.*

Lapunk megszerezhető!

Az országos magyar gazdasági egyesületbe való belépés által,

mi a tagsági nyilatkozat aláírása és az egyesülethez (Budapest, Köztelek I. emelet) küldése által történik, mert az egyesületi tagok a lapot évi tagdíjuk (10 frt) lefizetése után díjtalanul kapják, és

előfizetés útján.

Előfizetési ár egész évre . . . 10 frt
fél évre . . . . . 5 frt
negyed évre . . . 2 frt 50 kr.

Az előfizetési összegek a „Köztelek“ kiadóhivatalához (Köztelek földszint), a tagdíjak pedig az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület címére (Köztelek I. emelet) küldendők.

Az előfizetési pénzek legcélszerűbben postautalvány útján a „Köztelek“ kiadóhivatalának Budapest (Köztelek) küldendők.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma: Oldal

Az agrárkérdés Magyarországon. *Szilassy Zoltán* 1765
Az orsz. magyar gazd. egyesület közleményei
Meghívó. — E öfízetőkhez! — A gazdátlan
Köztelek 1767
Tárca. Doktor Gukker. *Bársony István* 1766
Gazdatiszteknek a gazdatisztekéről 1773

Allattényésztés.

A bonyhádi tarka marha. *Mayer Ferencz Andor* 1768
Sertések értékesítése soványan vagy hizlalva? 1770

Növénytermelés.

Összehasonlító műtrágyázási kísérletek. *Hreb-
lay Emil* 1771
A mezei komócsin (*Phleum pratense*) magter-
mesztése 1771

Gazdasági állattan.

A gabonafutóbogár és drótféreg. *Jablonski J.* 1771

Irodalom.

Levelészekrény 1774

Vegyesek 1774

Kinevezés. — Eljegyzések. — Házasságok. —
Halálozások. — Az Országos Magyar Gazda-
sági Egyesület és a vidéki gazdasági egyesü-
letek. — Az O. M. G. E. reformpárt újabb
jelölése. — Munkáskérdés. — Filloxera zárlat 1775

Kereskedelem és tőzsde. 1775

Budapesti gabonatőzsde. — Határidők árfo-
lyama Budapesten. — Határidők árfolyama a
külföldi gabonatőzsdéken. — Szeszület. —
Vetőmagvak. — Heremagvak plombozása. —
Abraaktakarmányok. — Állatvásárok: Gazda-
sági-és tenyészt. marhavásár. — Budapesti vágó-
marhavásár. — Nagy-Kanizsai marhavásár. —
Abonyi marhavásár. — Bánffy-Hunyady marha-
vásár. 1776

Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek 1754

Lapunk a 8-iki ünnep miatt a rendes idő helyett egy nappal előbb jelenik meg.

Kinevezés. A földmívelésügyi m. kir. miniszter dr. *Baintner Ferencz*et, a magyarvári m. kir. gazd. akadémia vegytani tanszéke mellé rendszeresített második tanársegédi állásra, 1895. évi január hó 1-től számítandó két év tartamára nevezte ki.

Eljegyzések. Gróf *Csáky Károly* huszárőrnagy, gróf *Csáky Albin* volt közoktatásügyi miniszter fia eljegyezte *Földváry Valériát*, *Földváry Elemér* országgyűlési képviselő testvérhugát. — *Idrányi Idrányi* Endre gazdatiszt eljegyezte *Losonczon özv. Puppits* Imréné, született nyáregyházi *Nagy Hermin* urnót, Nagy László földbirtokos leányát. — *Mészöly Ferencz*, gróf *Zichy Ödön* pusztahatvani gazdatiszta eljegyezte *Csabrendeken Rogyay* Ilonát.

Házasságok. *Rózsa Károly* duna-adonyi építési vállalkozó múlt hó 26-án vezette oltárhoz *Zala-Csányban Novák Jenő* zala-szentgróthi földbirtokos leányát, *Erzsikét*. — *Lesskó Endre* a jászói prémontrei rend percesei birtokának gazdatiszta e napokban esküdtött örök hűséget *Szmrecsáni Szmrecsányi Valériának*.

Halálozások. Özv. Széll Sámuelné, született nagybesenyői Bessenyei Anna asszony elhunyt 78 éves korában, december 1-én Erdő-Gyarakon.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület választása és a vidéki gazdasági egyesületek. A debreczeni gazdasági egyesület egyhangulag hozott határozatával az egyesület elnökét Steinfeld Mihályt bizta meg azzal, hogy a f. hó 9-én a Köztelken végbemenő elnökválasztáson az egyesületet képviselje és annak nevében gróf Dessewffy Auréla szavazzon. Ezen hírünkkel kapcsolatban közölhetjük, hogy a veszprémi gazdasági egyesület kiküldöttjét hasonló megbízatással küldi fel a választásra.

Az O. M. G. E. reformpárt újabb jelölése. A reformpárt végrehajtó-bizottsága a december 9-iki választásra *újabb* a következőket jelölte: elnök: Perzel Dezső. I. alelnök: gróf Keglevich István. II. alelnök: Tolnai Lajos. Igazgató-választmány: gróf Andrássy Aladár, gróf Bethlen András, szentmártoni Radó Kálmán, Miklós Gyula, Döry József, Maurorich Fábian és Keppich Emil.

A független gazdák pártjának jelöltjei a régiók, névszerint: elnök: gróf Dessewffy Aurél volt elnök. I. Alelnök: gróf Andrássy Aladár, volt I. alelnök. II. alelnök: Bujanovich Sándor. — *Igazgató-választmányi tagok:* gróf Bethlen András, gróf Esterházy Mihály, Lás Gyula, gróf Majláth József, Melezer Gyula, örgróf Pallavicini Ede, Somssich Andor, Wittmann János.

Munkáskérdés. A legaktuálisabb kérdések egyike, mely megoldásra vár a munkáskérdés. A cselédtörvény mostani alakjában nem megfelelő s ezért annak revíziója szükséges, miután a kérdés ezen alapon oldandó meg. Ezen meggyőződésből kifolyólag a békésmegyei gazdasági egyesület a vármegye felszólítása a nyár folyamán foglalkozott e kérdéssel és egy statutumot dolgozott ki, amely a modern humanizmus szellemében fogta fel e kérdést, s a munkások jogos kívánalmait összeegyeztetni igyekszik a munkaadó érdekeivel. Az egyesület a kidolgozott szabályrendelet elfogadás céljából a vármegyéhez terjesztette fel, amely azt a november hó 17-én tartott gyűlésén elvetette. Ezen eljárás alkalmat adott a gazdasági egyesületnek a tiltakozásra. A gazdasági egyesület készséggel és a legnagyobb körültekintéssel, szakterének igénybevételével igyekezett a megyétől hozzáutalt szabályrendeleteket elkészíteni, annál inkább sérelmes tehát rá, hogy éppen e legfontosabb dolgát oly kevés figyelemmel tárgyalta a megye, aztán pedig elvetette. Az egyesület a vármegye alispánja útján kérni fogja a vármegyét, hogy ne ejtse el a szabályzatot, hanem tárgyalja újra, helyesbítse, bővítse, és léptesse életbe, mert egy új cselédtörvény életbeléptetésére egyhamar nem nyílik kilátás.

Filoxera zárlat. Kis-Küküllővármegye Dicső-Szt-Márton, Szász-Csávás és Küküllővár községek, valamint Torontálvármegye Katalinfalva és Lázárföld községek szőlőiben a filoxera jelenléte megállapítván, a nevezett községek határát a földmivelésügyi miniszter zár alá helyezte.

Kertbirtokosok minden szükségletüket, a mi kertjük számára: magvakból, legkivált a jelenleg melegágyakhoz szükséges magvakból, műtrágyákból és szerszámokból kell, legmegbízhatóbb és legjobb minőségben a legjutányosabban Mauthner Ödön budapesti magkereskedéséből szerzik be, a ki az ezen szükségletekre vonatkozó, gazdagon illusztrált árjegyzékét a vásárolni szándékozókknak ingyen és bérmentve megküldi

Lapunk mai számában közzétett Satori és Társasága hirdetésre a t. közönség b. figyelmét felhívjuk.

Lapunk mai számában közölt dr. Schöffler-féle köszvény-szesz hirdetésre a t. olvasók becses figyelmét felhívjuk.

Megjelent a „Köztelek“ Zsebnaptár és Évkönyv az 1895. évre. Szerkesztették: Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkárai. Bolti ára 2 frt. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjainak és a „Köztelek“ előfizetőinek 1 frt 50 kr. Postán küldve 1.70 kr.

Kereskedelem és tőzsde.

Budapesti gabonatőzsde.

December 6-iki jegyzések 100 kg.-kint.

Búza	uj	74-75 kiló	uj	3 óra
Tiszavidéki	uj	74-75	6.65-6.75	3 óra
—	—	76-77	6.75-6.90	—
—	—	78-79	6.60-6.70	—
—	—	80-82	6.70-6.85	—
Pestvidéki	—	74-75	—	—
—	—	76-77	—	—
—	—	78-79	6.60-6.70	—
—	—	80-82	6.70-6.85	—
Fehérmegyei	—	74-75	—	—
—	—	76-77	—	—
—	—	78-79	6.60-6.70	—
—	—	80-82	6.70-6.85	—
Bácskai	—	74-75	—	—
—	—	76-77	—	—
—	—	78-79	6.70-6.80	—
—	—	80-82	6.80-6.95	—
Bánsági	—	74-75	—	—
—	—	76-77	—	—
—	—	78-79	6.60-6.70	—
—	—	80-82	6.70-6.85	—
Északmagyarorsz.	—	74-75	—	3 óra
—	uj	76-77	—	—
Rozs	I.	5.25-5.35	—	—
—	II.	5.60-6.00	—	—
Árpa, takarmány	—	6.25-6.80	—	—
—	—	7.15-8.15	—	—
—	—	5.90-6.20	—	—
Zab	—	5.30-5.50	—	—
Tengeri ó	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
Káposzta-repeze	—	—	—	—
—	—	6.00-6.60	—	—
Köles	—	—	—	—

Budapesti gabonatőzsde. 1894. december hó 6-án (Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének jelentése a „Köztelek“ részére.)

Az e heti időjárás általában véve kielégítő volt, sok helyütt volt eső, néhol hó. A vetések általában véve igen szépek, a repcevetések azonban sok helyütt a szeptemberi szárazság következtében foltosak.

Külföldi tőzsdéken e héten általában véve szilárduló irányzat mutatkozik, a mi impulzusát Amerikából nyerte.

Amerika 1-1/4-el magasabban jegyzett és hasonló ár-melkedés mutatkozott a berlini, londoni, párizsi és többi külföldi tőzsdéken is. A külföldi tőzsdék ezen emelkedő irányzata helybeni piacunkon is visszhangra talált és ez általános örvendetes emelkedés minden gabonafajban észlelhető.

Buzában már korlátolt forgalom mellett kész-árúért 8-10 krral magasabb árakat fizettek, későbbi szállításokért pedig 10-12 krral magasabb árak értek el.

Rozsban e szilárdulás még inkább mutatkozik és kiváltkép Csehországban eszközöltek nagyobb vételeket.

Takarmányművekben, mint zab és tengeriben 10-15 krral nagyobb árak jegyeztettek.

Árpaiban azonban sajnos az üzlet még mindig pang. A legfinomabb minőségű áruval, amelyben még külföldre némi kereslet mutatkozik, történtek némi vételek; középminőségű áruiban, kiváltkép állomási áruiban absolute semmi üzlet sem mutatkozik.

A takarmányművek ár-emelkedése az egész gyenge és etetni való árpában vehető észre, tehát az árpafajok ezen legrosszabb minősége iránt mutatkozik csak némi kereslet.

Határidőüzletekben, buzában, zabban és tengeriben történtek több kitések, a melyek azonban főleg csak fedezésekre vezethetők vissza.

Abraktakarmányok. Budapest, decz. hó 6-án (Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének jelentése a „Köztelek“ részére.)

Az előbbi hónapokban mutatkozó és az ország összes vidékén levő nagy takarmányhiány mindinkább szomorú és némely vidéken igen sajnós állapotokról

tanuskodik. Ennek következtében még hozzávéve azt is, hogy kiváltképp goromba buzakorpában a malmok készlete híján és előző kötése következtében az árak most megdrágultak, a mi főleg, mint már jeleztük goromba buzakorpában vehető észre, a melynek jegyzései nem sokára a finom buzakorpa jegyzéseit túl fogják haladni.

Százmoslékban e héten valamivel nagyobb kereslet mutatkozott és helyben 6 frt 20 krral jegyezték azt.

Malátacsirában készlethiány folytán kötések absolute nem fordultak elő és csakis később, mint január-februári szállítási árukban történnek némi üzletek magasra tartott árak mellett.

Konkolyban az idej buzák jó minősége következtében üzlet alig van.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása.)

Vörös löhere. A külföld állandóan, sőt az eddigénél nagyobb mértékben érdeklődik ezen czikk iránt, annál is inkább, mert mint már jelentésünkben is említettük, az orosz termést mennyiségileg nagyon is tulbecsülték. Luczerna. A kínálat jóval gyengébb, mint az előző héten volt és a kereslet főleg nagyszemű magra irányul. Réti komócsin termése majdesak egészen meghiusult, muharmaggyal szintugy vagyunk, minek következtében ezen mindkét magféléért máris meglehetősen magas árakat követelnek. A répamag kínálat e héten gyengébb lett és ugy látszik, hogy a jelenlegi árak megállapodottnak tekinthetők. Bük-könyre alig jön kérdés.

Jegyzések 100 kilonként Budapesten:

Luczerna 42-48 frt. Vöröslöhére bánáti 56-60 frt. Vörös löhere tiszavidéki 63-68 frt. Vörös löhere erdélyi 62-68 frt. Tavasz büköny 68-70 frt. Baltaczin 11-11 1/2 frt. Muharmag 12-50-13 frt.

Határidők árfolyama Budapesten.

	dec. 4.		dec. 5.		dec. 6.	
	logal.	legm.	logal.	legm.	logal.	legm.
Búza						
Tavaszra	6.76	6.78	6.81	6.82	—	—
Őszre	7.10	7.12	7.15	7.16	—	—
Tengeri						
Máj.—jun.	6.12	6.14	6.14	6.16	—	—
Szept.—okt.	—	—	—	—	—	—
Zab						
Őszre	—	—	—	—	—	—
Tavaszra	6.02	6.04	6.02	6.04	—	—
Repece						
Aug.—szept.	—	—	—	—	—	—
Rozs						
Őszre	—	—	—	—	—	—
Tavaszra	5.68	5.70	5.70	5.71	—	—

Határidők árfolyama a külföldi gabonatőzsdéken.

	december		
	4.	5.	6.
Bécs (100 kgrként frtban.)			
Búza tavaszra	6.96	6.97	—
— őszre	7.32	—	—
Rozs tavaszra	5.95	5.95	—
— őszre	—	—	—
Zab tavaszra	6.17	6.17	—
Uj tengeri	—	—	—
Tengeri szept.—okt.	—	—	—
Uj repce jan.—febr.	—	—	—
Zab	—	—	—
— őszre	—	—	—
Tengeri máj.—jun.	6.40	6.43	—
Uj repce	11.55	11.45	—
Berlin (100 kgrként márkában.)			
Búza dec.	135.—	137.25	—
— máj.	141.25	142.75	—
Rozs dec.	115.75	116.50	—
— májusra	120.10	120.75	—
Zab május	116.75	116.75	—
Tengeri okt.	—	—	—
Zab dec.	118.25	118.50	—
Páris (100 kgrként frankban.)			
Búza folyó hóra	18.80	18.75	—
— jan.	18.80	18.75	—
— 4 hó márcziustól	19.—	18.80	—
— 4 hó első	18.90	18.75	—
Liszt folyó hóra	42.50	42.40	—
— jan.	42.60	42.60	—
— 4 hó márcz.-tól	42.75	42.80	—
— 4 hó első	42.90	42.75	—
New-York (bushel-ként cents-ben.)			
Búza nov.	—	—	—
— decz.	60.1/4	60.1/4	—
— jan.	61.1/4	61.—	—
Búza máj.	64.1/4	63.7/8	—
Tengeri máj.	58.1/2	58.5/8	—

Heremagvak plombozása.

A budapesti m. kir. állami vetőmag-vizsgáló állomás az 1894/95. idényben f. évi december hó 6-ig az alább megnevezett magkereskedők és termelők számára a következő mennyiségű vetőmagvakat plombozta le:

	Luczerna	Lóhere	Össz.
Mauthner Ödön Budapest ...	291	18	309
Gr. Teleki Arvéd, Drassó ...	—	178	178
Kramer Lipót Budapest ...	82	69	151
Ullmann Károly Budapest ...	57	64	121
Haldek Ignác Budapest ...	107	—	107
Deutsch Gyula Budapest ...	100	—	100
Szávoszt Alfonz Budapest ...	64	—	64
Magy. mezőgazd. szöv.	38	—	38
Összesen	739	329	1068

Szeszüzlet.

Szész. (Goldfinger Gábor tudósítása a „Közleked.” részére.)

A szeszüzletben e héten valamivel gyérebb forgalom volt és az árak 13 krral olcsóbban zárnak.

Mezőgazdasági szeszgyárak által kontingens nyersszesz kínálva nem lett és így nagyobb üzlet nem is létesült. Néhány kisebb tétel 14.75 frton kelt el felsőmagyarországi állomásokhoz szállítva.

Galiciából több tétel kontingens finomított szesz 16.50 forinton kelt el, decemberi szállításra.

Morvaországból exkontingens finomított szesz lanyhább irányzat mellett 12.75 frton lett kínálva és néhány tartány ez áron zárulva is lett.

A budapesti piacon a forgalom korlátozott volt és csak azonnali szállításra lettek üzletek eszközölve. Finomított szesz 54 frtig, nyersszesz adózva 53.13 frtig, élesztőszesz 54.75 frtig kelt el. Későbbi szállításra üzlet nem létesült.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 15.50—15.75 forint azonnali szállításra.

A kivétel e héten teljesen szünetelt.

Fiuméba 120 q, Triestbe 203 q finomított szesz érkezett Magyarországból.

Vidéki szeszgyárak közül: Baja, Győr, Temesvár 13 krral olcsóbban, a többiek változatlanul jegyeznek.

Budapesti zárlatok e héten: Finomított szesz 53.75—54.— frt, élesztő szesz 54.50—54.75 frt, nyersszesz adózva 53.—53.13 frt, nyersszesz adózatlan 15.—15.25 frt, Denaturált szesz 19.50—19.75 frt.

Az árak 10.000 literfokként hordó nélkül budapesti vasútállomáshoz szállítva készpénzfizetés mellett értendők.

Bécs. (Eredeti távirat.) Kontingens nyersszesz 16.—16.10 frt.

Prága. (Eredeti távirat.) Változatlan. Adózott burgonyaszeszen több tétel 51.50 frtig kelt el azonnali szállításra.

Szárazmoslók. Készletek hiányában üzlet azonnali szállításra nem létesült. Későbbi szállításra 6.20 frton jegyeztetik 100 kilonként zsák nélkül.

Élelmi cikkekéről a vásári tudósítást nem közölhetjük, miután lapunk az ünnep miatt egy nappal hamarabb jelenik meg.

Állatvásárok.

Gazdasági- és tenyész marhavásár. Budapest decz. 6. (Wilhelm Ignác székesfővárosi állatorvos jelentése a „Közleked.” részére.) Felhajtott: mintegy 125 drb. gazdasági ökör, (mintegy 10 drb. elsőrendű jármos ökör, 54 drb. középmínőségű jármos, 12 drb. tarka bekötő, 54 drb. középmínőségű jármos, 12 drb. tarka bekötő, a többi alárendelt minőségű jármos- és fehér szőrű bekötő való ökör), továbbá — db. — éves tarka tinó és 213 drb. fejőstehén — drb. jármos bivaly és — db. fejőstehén (nevezetesen 1 db. fehérszőrű magyar, 143 drb. tarka, kevert származású és 69 drb. bonyhádi (tolnamegyei) tehén.)

Miután a birtokosok a gazdasági ökrökben felmerült szükségletük beszerzése végett alig vettek részt a vásárlásban, a mai vásárra igen kevés mennyiségben felhajtott gazdasági ökrök felette kevés figyelemben részesültek.

A nagyobb fejjgazdasággal foglalkozó birtokosok e héten elenyésző csekély számban vettek részt a vásárlásban, de még a kisebb tehenészetek is tartózkodók voltak a vásárlásban, minél fogva a vásár a fejős tehenekre lanyha irányzatban folyt le. Az árak nem változtak.

Az egyes vevők közül említhetők: Brachfeld Lajos (Ors) 12 drb. tarka bekötő való ökörrel, Friedmann Bertalan (Nyék-Ládháza) 9 drb. fejőstehénnel, Jalic Géza (Sz.-Gyár) 6 drb. fejőstehénnel, dr. Burián Aladár 8 drb. fejőstehénnel.

Következő árak jegyeztettek: Páronként: Elsőrendű jármos ökör — frtig, középm. jármos ökör 262¹/₂ frtig, alárendelt minőségű jármos ökör 160—215 frtig, bekötő való ökör — frtig. Súly szerint: jármos bivaly — frtig. Jobb minőségű jármos

ökör — frtig, tarka bekötő való ökör — 27 frtig mtermázsánként élősúlyban. Fejős tehenekért: és pedig: Fehérszőrű magyar tehén — frtig, tarka, kevert származású tehén 50—130 frtig, bonyhádi (tolnamegyei)tehén 110—165 frtig, kivételesen 170—185 frtig, fizettetett darabonként.

Budapesti vágómarhavásár. Budapest. 1894. decz. 6. (Wilhelm Ignác székesfővárosi állatorvos jelentése a „Közleked.” részére.) Felhajtott 2127 darab nagy vágómarha, nevezetesen: 666 drb. magyar ökör, 244 drb. magyar tehén, 980 drb. szerbiai ökör, 119 drb. szerbiai tehén, 22 drb. boszniai ökör, — drb. boszniai 42 drb. bika és 54 drb. bivaly.

Minőség szerint: 12 darab elsőrendű hizott bika, 24 darab középmínőségű bika és 6 darab alárendelt minőségű bika, 83 darab elsőrendű hizott ökör, 1424 darab középmínőségű ökör és 161 darab alárendelt minőségű ökör, 28 darab elsőrendű hizott tehén, 220 darab középmínőségű tehén és 115 darab alárendelt minőségű tehén.

A múlt hetinél mintegy 450 drb. kisebb felhajtás és idegen vevőknek megjelenése folytán a mai vásár valamivel élénkebb volt. Ezen élénkség azonban ugyszólván kizárólag a jobb minőségű magyar ökröknel tapasztaltott, melyek adás-vevése aránylag gyorsabban történt és ezek ára egyes esetekben métermázsánként 1—2 frttal emelkedett.

Következő árak jegyeztettek: Hizott magyar ökör jobb minőségű 29—34 frtig, hizott magyar ökör közép minőségű 25—28 frtig, alárendelt minőségű magyar ökör 22—25 frtig, hizott magyar tehén jobb minőségű 28—32 frtig, kivételesen tarka tehén — frtig, magyar tehén középmín. — frtig, alárendelt minőségű magyar tehén 21—27 frtig, szerbiai ökör hizott jobb minőségű 28—30 frtig, közép minőségű — frtig, alárendelt minőségű 20—27 frtig, bika 22—32.50 frtig, kivételesen — frtig, bivaly 18—22 frtig métermázsánként élősúlyban.

Magy-Kanizsai marhavásár december 3. (Farkas Ferenc tudósítása a „Közleked.” részére.)

Szarvasmarhavásár. Felhajtott: 1410 drb. Igás ökör urasági I. osztályu 180—210 frt, igásökör urasági II. osztályu 140—180, kisbirtokos czéljaira 120—140. Tarka ökör I. osztályu 160—200 frtig, tarka ökör II. osztályu 110—150 frtig, magyar tinó 1 éves 60—90 frtig, 2 éves — frtig, 3 éves — frtig, német tinó 3 éves — frtig, 2 éves — frtig, 1 éves — frtig, mustra-ökör magyar 70—100 frtig, magyar tehén tenyészésre 80—110 frtig, levágásra 40—90 frtig, tarka tehén tenyésztésre 70—130 frt, levágásra 45—100 frtig, friss fejős 80—120 frtig, magyar üsző 1 éves 40—80 frtig, — éves — frtig, tarka üsző — éves — frtig, — éves — frtig, bivaly-ökör — frtig, bivaly tehén — frtig, bivaly-növendék — frtig.

A vásár folyama alatt északi szél mellett havazás volt.

Lóvásár. Felhajtott: 686 darab. Remonda-ló 230—360 frtig, igás-ló könnyebb 120—250 frtig, nehezebb 260—400 frtig, kocsis-ló (hintós) 280—500 frtig, paraszt-ló 50—200 frtig, vágóra 7—26 frtig.

Abonyi marhavásár november hó 25-én (Az előjáróság tudósítása a „Közleked.” részére.)

Szarvasmarhavásár. Felhajtott 1010 darab. Jegyeztetik: Igásökör urasági I. osztályu — frtig, II. osztályu 280—320 frtig, igásökör kisbirtokos czéljaira, — frtig. Tarka ökör I. oszt. — frtig, II. oszt. 260—300 frtig. Magyar tinó 2 éves 140—180 frtig, 3 éves 180—260 frtig, 4 éves — frtig. Német tinó 2 éves 280—300 frtig, 3 éves 300—340 frtig, 4 éves — frtig, Mustra-ökör nyugoti — frtig, magyar — frtig, Magyar tehén tenyésztésre 50—90 frtig, levágásra 50—70 frtig, tarka tehén tenyésztésre 100—160 frtig, levágásra 80—120 frtig, friss fejős — frtig, magyar üsző 1 éves 30—40 frtig, 2 éves 40—60 frtig, tarka üsző 1 éves 60—70 frtig, 2 éves 100—120 frtig. Bivaly-ökör — frtig, bivaly-tehén — frtig, bivaly-növendék — frtig.

Lanyha.

Lóvásár. Felhajtott 700 darab. Jegyeztetik: Remonda-ló — frtig, Igás-ló könnyebb 80—160 frtig, nehéz. — frtig, kocsis-ló (hintós) — frtig, paraszt-ló 30—90 frtig, vágóra — frtig.

Lanyha.

Juhvásár. Felhajtott 1200 darab. Jegyeztetik: Anya bárányostól egy nyiretű 9—11 frtig, két nyiretű — frtig, sovány ürű fiatal — frtig, öreg 9—11 frtig, mustra-birka 6—7 frtig.

Lanyha.

Sertésvásár. Felhajtott 1350 drab. Jegyeztetik: Nevelő-kocza malaczostól 25—45 frtig, malacz nélkül 18—35 frtig. Süldő 1 éves I. minőségű — frtig, II. minőségű 14—22 frtig, III. minőségű — frtig, süldő 1¹/₂ éves I. minőségű — frtig, II. minőségű 18—24 frtig, III. minőségű — frtig, süldő 2 éves I. minőségű — frtig, II. minőségű 20—25 frtig, III. minőségű — frtig.

Lanyha.

Bánffy-Hunyadi marhavásár november hó 25. 26. (Zsombori János tudósítása a „Közleked.” részére.)

Szarvasmarhavásár: Felhajtott 4600 darab. Jegyeztetik: Igásökör urasági I. osztályu 350—440, II. osztályu 200—280, kisbirtokos czéljaira 150—210, Tarka ökör I. osztályu — frtig, II. osztályu — frtig, magyar tinó 2 éves 70—120 frtig, 3 éves 80—100 frtig, 4 éves 140—220 frtig. Német tinó 1 éves — frtig, 2 éves — frtig, 3 éves — frtig. Mustra nyugati — frtig, magyar 120—150 frtig. Magyar tehén tenyésztésre 35—65 frtig, magyar tehén levágásra 50—70 frtig. Tarka tehén tenyésztésre — frtig, tarka tehén friss fejős — frtig, magyar üsző 2 éves 30—40 frtig, 3 éves 40—55 frtig, Bivaly-ökör 160—270 frtig, bivaly-tehén 70—130 frtig, bivaly-növendék 20—100 frtig.

Lóvásár. Felhajtott 200 darab. Jegyeztetik: Remonda-ló — frtig. Igás-ló könnyebb 50—80 frtig. Igás-ló nehezebb 30—50 frtig. Kocsis-ló (hintós) 240—300 frtig, paraszt-ló 10—35 frtig, vágóra — frtig.

Juhvásár. Felhajtott 1600 darab. Jegyeztetik: Anya egy nyiretű 7—12 frtig, kos 9—12 frtig.

Sertésvásár. Felhajtott 420 drb. Jegyeztetik: Nevelő-kocza malaczostól 24—40 frtig, malacz nélkül 20—35 frtig, süldő 1 éves I. minőségű 20—35 frtig, II. minőségű 15—20 frtig, III. minőségű — frtig, süldő 1¹/₂ éves I. minőségű — frtig, II. minőségű — frtig, III. minőségű — frtig, süldő 2 éves I. minőségű 25—30 frtig, II. minőségű 20—25 frtig, III. minőségű — frtig.

Kiadóhivatali üzenetek.

Többeknek. Elfizetünk és O. M. G. E. tagoknak zsebnaptárunk és évkönyvünket mérsékelt áron, azaz 1 frt 50 kr. és 20 kr. postadíj ellenében küldjük meg.

Többeknek. A mezőrendőri törvény első kiadását hivatalból lefoglalták, egy második magyarázatokkal bővített kiadás rendeztetett sajtó alá. Ez új kiadás előfizetőinknek 1 frt kedvezményesen árban küldetük meg. Portomentesen 1 frt 10 kr. — A már előjegyezésen levőket kérjük néhány napig türelemmel lenni.

Az Orsz. magy. gazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Dessewffy Aurél, Nagy Dezső Forster Géza, Kvassay Jenő, Rakovszky István. — Főszerkesztő és kiadásért felelős: Forster Géza az o. m. g. e. igazgatója. — Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az orsz. magy. g. e. titkára. Segédszerkesztő: Jeszenszky Pál.

Gőzcséplők

Szigoruan a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazott gyártmányok.

Az összes gazdasági gépeket tartalmazó árjegyzékkel, szakbavágó felvilágosítással és tanácscsal, árak és feltételek közlésével szivesen és díjmentesen szolgál

ELSŐ MAGYAR
GAZDASÁGI GÉPGYÁR
részvény-társulat

Gyártelep: Budapest, külső váci-út 7.

Czímre ügyelni tessék!

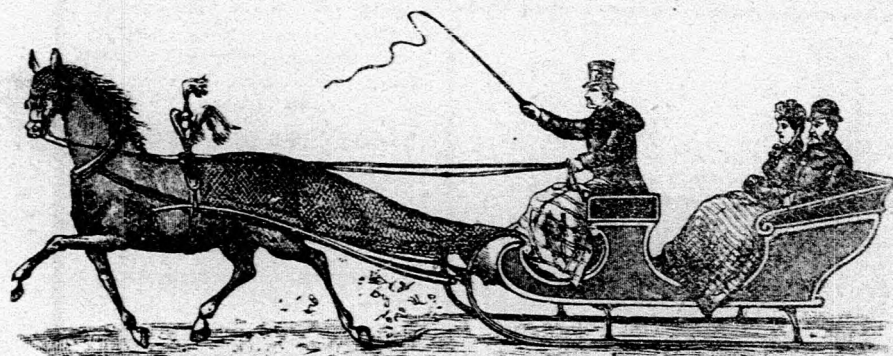
Lóhere-, luczerna- és fűmagot

a legmagasabb áron vásárol
HALDEK IGNÁCZ magkereskedése
Budapest, Károly-körút 9.

Egeresi műtrágya-gyár Kramer J.

Ajánlja: Superphosphát, párolt esontliozt, Thomassalak, trágya
fősz, chilisalétrom és egyéb különleges műtrágyatermékeit.
Tulajviszogatatok díjmentesen eszközölktenek.
Felvilágosítással és árjegyzékekkel szívesen szolgál a gyár központi
irodája

Budapest, V. ker., Dorottya-utca 9. sz.

KARACSONYI ÉS UJÉVI AJANDEKUL
igen alkalmas

szán-hálókat
szállít a

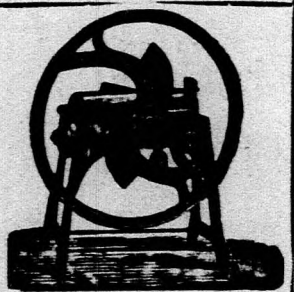
BLEIER ÉS WEISZ kötélgyári cég **BUDAPEST.**

Raktár és iroda: Károly-körút 9. sz., a gróf Hadik-Barkóczy-féle házban.
Gyártelep: Hajtsár-ut 7307. sz.

Egyéb ajánlásra méltó tárgyak: torna-eszközök, Cocos futószőnyegek, láb-
törők, ruhaszáritó kötelek stb.; továbbá gazdasági cikkek u. m.: istráng, kötőfék,
rudaló, gabona-zsákok, vízhatlan ponyvák, itató és tüzi vedrek, kendertömők
hevederek, kender, kőcz stb. a legjutányosabb eredeti gyári áron.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentesen küldetik. — Vidéki megrendelések pontosan
eszközölktenek.

Szecskaavágókat

nagyobbfajtaánál, „Köztelek” 82. számá-
ban ismertetett szabadalmazott kiemelő
készülékkel, továbbá: répvágókat, da-
ráló- és őrlőmalmokat, morzsoló-
kat, olajpogácsatoró gépeket és
takarmányfülllesztő készülékeket
rendkívül dús választékban, kiválóan
olcsó árak mellett szállítanak:

UMRATH ÉS TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosok
BUDAPEST, Váci-körút 60. sz.
Árjegyzék mindennemű gazdasági gépekről ingyen és bérmentve.

A SÁTORI GYÁRAK KÖZPONTI IRODÁJA

Budapest, IX., Dandár-utca 25. sz.

Elfogad előjegyzéseket

magyar Thomassalakra

20—22% P₂O₅ 80% porfinomságu, ugy azonnali, mint 1895.
évi tavaszi és őszi szállításra. — Ezen kitünő salak már
évek óta piacra nem kerülő, most is a szükséglethez ké-
pest aránylag csekély mennyiségben jön eladásra, miért is
mihamarábbi jelentkezések már azért is kívánatosak, mivel
azok a beérkezés sorrendjében lesznek eszközölve.

Az ár kiloperezentenként 16¹/₂ krtól 19¹/₂ krig változik
állomás szerint s így a nagy foszfortartalmat tekintetbe
véve sokkal olcsóbb a cseli, 10—15%-al rosszabb gyártmány-
nál, e szerint a 18%-os salak 3 frttól 3 frt 5 krig állomás
szerint calculálódna.

Mindenütt legmagasabb díjakkal kitüntetve.

FISCHER ES HEIDLBERG

vegyészeti gyár

Budapest. Iroda: Arany János-utca 25. szám.

Karbololeum dióbarna fatelítő szer, melynek használata által min-
denmü fa elpusztíthatlan tartósságot nyer.

Creolinum és annak fajai száj- és körömfájás ellen, valamint orvosi
és házi czélokra legihathatósabb fertőtlenítő szer.

Kátrányfestékek mindenféle színben színdólytotók, bádóg-, vaa-
és fatárgyak mázolására.

Kőfedéllemezek olcsó, tartós és tűzbiztos fedési anyag gazdasági
épületek számára.

Faczementtetők sok évi jótállással.

Árjegyzékek és utasítások ingyen és bérmentve.

Die größte und bedeutendste Fachzeitung Oesterreich-Ungarns in deutscher Sprache
ist die 1851 gegründete, jeden Mittwoch und Samstag in Groß-Paris erscheinende,
inhaltsreiche, reich illustrierte und elegant ausgestattete, außerordentlich verlässliche

Wiener Landwirtschaftliche Zeitung.

Großer erlesener Mitarbeiterkreis. Jeder Zweig der Landwirtschaft berührt.
Reichhaltiger gelehrter Annoncenbeil. Für Dienstgeber Dienstgesuche, für Dienstgese-
chene offene Stellen in großer Zahl. Preis vierteljährlich 3.—, für Deutschland 3.—, für das
übrige Ausland 3.—50. Einbanddecken 1. Annoncen 5 kr. pro Zeile und 14
Meter. Hugo S. Ditschmann's Journalverlag, Wien, I., Dammstrasse 15.

HIBOURIN.

törvényesen védve 676. szám alatt.

FELETTE FONTOS

mezőgazdák, iparosok, háztulajdo-
nosok, gyárosoknak.

30 évi gyakorlat után sikerült a patkányok
és egerek kiirtására oly szert feltalálnom,
mely utasításaim szerint alkalmazva feltünő és
biztos eredményt ad. A szer kemikailag a patkányok falánk természetének
megfelelőleg van összeállítva és mivel részükre nyalánkságot képez, azt maguk
keresik fel. — Az eredmény oly bizonyos, hogy a hol személyesen ve-
zetem az irtást, csak teljes siker után igénylek fizetést. De szeremet
éppen olyan biztos eredménnyel bárki is, szakember nélkül alkalmaz-
hatja. A szer biztos voltát kitünő és hízegő bizonyítványaim igazolják.
E szerből 25 dkgr. 1 frttól egy körülbelül 100 □-ölynyi térségre elég, ezen kiszá-
mítás mérvadó nagyobb területekre nézve is. — Kitünő rovarporom 1 kilója 4
forintért kapható, legkisebb szállítható mennyiség 25 dkgr., helyben 5 dgr.-tól
feljebb is kiszolgáltatik. Az ürgék, hörsögök, mezei egerek irtására
általam feltalált koczkaalaku biztos szer, mely egyszerűen kirakandó, a kgr. 4 frt,
évekig eláll, 1 kgr. = 700 koczka. Nagyobb megrendeléseknél megfelelő árked-
vezményt engedek.

RAABER ADOLF vegyészeti cikkek készítője

Budapest, VI. ker., Váci-körút 31. szám.

Fiókraktárak: Budapest Török József Király-utca 12., Detsinyi Erigyes vázi-
körút 10. (Marokkói-udvar), Jerikóglu Sándor Andrassy-út, Reiner Lipót és Fe-
rensz, Király-utca 41. H. Horniesek Kornél IV., Róza-tér 5, droguista-üzletek.
Filó János gyógyszerárában, VIII., Mátyás-tér 2., Willinger Ferencz Krisztina-tér
fűszerkereskedésben, továbbá Vajda Béla droguista-üzlet Szegeden, Fuss F. Nán-
dor gyógyszerárában Alsó-Lendván, Kohn Mór és fiai Pápán, Papp Árpád gyógy-
szertárában Hátszeg.

Takarmány-készítő kamrák
teljesen berendezve: szecskavágók, répavágók és zúzó, kukorica-morzsolók.

Daráló- és őrlő-malmok
kitűnő eredeti angol daráló-gépek, füllesztők, gazdasági és trágya-szivattyúk a legjobb kiállításban.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
mező-gazdasági gépgyárosok

Főraktára: **Budapest, VI. kerület, Váci-körút 63. szám.**

Kimerítő képes árjegyzékek és tervrajzok kívánatra ingyen és bérmentve.

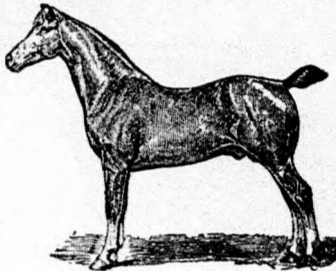

Fedezési hirdetmény.

Mándokon (5 km. távolságra a tűzséri vasútállomástól) fedeznek az 1895. fedezési idényben:

War-Horn

stp. m. ap. Beauminet, anyja Warfare, Pero-Gomeztől, 50 frtért. Telivér verseny-nyerteseket vagy ilyenek anyáit ingyen.

Amaranthus

stp. m. ap. Kettledrum, any. Amara, Knight of St. Patricktól, 30 frtért. Telivér verseny-nyerteseket vagy ilyenek anyáit ingyen.

Bucsány

sga m. ap. Gunnersbury, any. Scythian Princess, Thormanby-től, 20 frtért.

Minden — bármely ménnel fedezett kanca után 2 forint fizetendő az istálló-személyzetnek. — Istálló, gondozás és ételmelésért számíttatik nap- és fejenként egy meddő kanczáért 70 kr., egy vemhes kanczáért 90 kr., egy csikós kanczáért 1 frt 20 kr.

Bejelentések a titkársághoz Mándokra (Szabolcsmegye) intézendők. (Utány. nem díjaztatik.)

1894. évi mezőberényi és martonvásári kiállításokon ismét első, legmagasabb díjakkal kitüntetve

Kühne E.-féle

TAKARMÁNYFÜLLESZTŐK

(Ventzky szabadalma),

melyek kitűnősége, gyors működése és könnyű kezelhetősége felől számos magyar gazda bizonyítványa rendelkezésre áll, továbbá:

szecskavágók, répavágók, morzsolók, darálók és takarmánykamra-berendezések

legjutányosabb árak mellett kaphatók:

KÜHNE E.

gazdasági gépgyárban
Mosonban.

Főraktár jelenleg:
BUDAPEST,
Váci-körút 57/a szám,
(saját házban).

Lapunk bekötési táblája

kiadóhivatalunkban

1 forintért kapható.

Reizer János kiadásában Szatmáron

éppen most jelent meg s általa minden könyvkereskedésben kapható:

Mezőgazdasági és jégkár-becslési ZSEB-NAPTÁR

az 1895. évre.

Földbirtokosok, földbérlok, kiscgazdák, gazdatisztek és jégkár-becslőknek nélkülözhetetlen segédkönyv.

Szerkesztette: **SERÁK GÉZA.**

Ára vászonkötésben 2 frt.

Az árát előre beküldők bérmentve kapják.

GANZ ÉS TÁRSA

vasöntöde és gépgyár részv.-társaság Budapesten

készít:

A) gépeket és építési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasúti kocsikat és vasúti felszereléseket, transmissiókat.

Speciálításai:

B) Kéregöntvény vasúti kerekek, váltók, zúzóművek, hengerek- és ágyugolyókhoz.

Hengerszék kéregöntetű hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s egész malomberendezések.

Facsizoláshoz, papir- és cellulosa-gyártáshoz való gépek.

Vizikereket nagy sikerrel pótló turbinák.

Villamos világítás nagy távolságra is a motortól.

Zsilipek, csövezetékek, frietiós kancsolások, rotációs dynamométerek. Aczélöntés.

153,317/94. számhoz.

Magy. kir. államvasutak.

Pályázati hirdetés.

A magy. kir. államvasutak alólírott igazgatósága az 1895. év folyamán összegyűlő és nélkülözhetővé váló különböző ócska anyagokat (sinek és fém-neműek kivételével) értékesíteni óhajtván, ezek eladása céljából nyilvános pályázatot hirdet.

Az átengedett anyagok átvétele és eltávolítása tekintetében az alább idézett feltételek irányadók, de az 1895. évi november hó végéig összegyűlendő anyagok feltétlenül ugyanazon év december hó 25-ike előtt, a december hóban összegyűlendő pedig a következő 1896. évi január hó 25-éig átveendő és eltávolítandók.

A pályázni kívánók kértnek, hogy 50 kros magyar bélyeggel ellátott ajánlataikat a magy. kir. államvasutak igazgatóságának anyag- és leltárbeszerzési szakosztályához (VI. Andrassy-ut 73. II. em. 43. ajtó) következő címzéssel: „Ajánlat ócska anyagok megvételére a 153,317/94. számhoz” 1894. december 13-ik napjának déli 12 óráig benyújtani sziveskedjenek.

Ajánlatok kizárólag ezen célra rendelt és az említett anyag és leltárbeszerzési szakosztályban ingyen kapható ajánlati nyomtatványon és annak rovatainak pontos kitöltése mellett állítandó ki. A m. kir. államvasutak részéről határozottan kikötetik, hogy az anyagokért felajánlandó egységárak vagy az illető gyűjtőszertárban, vagy pedig az ajánlatban meghatározandó távolságra való való bérmentes szállítás kikötésével tétessenek, honnét a vevőfél az anyagot saját költségén tartozik továbbítani. A bérmentes szállítás csak a m. á. v. saját vonalaira köthető ki. Nem az általunk kapott nyomtatványon kiállított, vagy a fentiek-től eltérő feltételeket tartalmazó ajánlatok nem vehetők figyelembe.

Az ajánlattevő magára nézve is kötelezőknek (hismeri az ócska anyagok eladására vonatkozó és 129,381/91. szám alatt fennálló feltételeinket, melyeket aláírásával ellátva, okvetlenül ajánlatához csatolni tartozik.

Ezen feltételek nyomtatványtárunknál példányonként 15 krral megszerezhetők. Vidékieknek ezen feltételek a megfelelő ár és a szükséges postabélyeg előzetes beküldése esetén megküldetnek. Az ócska anyagok részletes kimutatása anyag- és leltárbeszerzési szakosztályunkban kapható.

Bánatpénz képen a megvenni szándékolt mennyiség és az azért felajánlott egységár szerint kiszámított értékösszeg 5%-a az ajánlat benyújtására kitűzött határnap előtt egy nappal déli 12 óráig készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapírokban főpénztárunknál leteendő.

Bánatpénz vagy a fentidézett alírt feltételek nélkül, ugy szintén elégtelen bánatpénzzel vagy elkésve beérkező ajánlatok vagy olyanok, melyek a feltételektől eltérnek, valamint pótajánlatok figyelembe vételre nem számíthatnak, — ugy szintén olyanok sem, melyekben javítások vagy vakarások fordulnak elő.

Ajánlati ár számokkal és betűkkel olvashatóan kiteendő.

Az ócska anyagoknak esetleges csomagolási költségeit a vevő cég tartozik viselni.

Az ajánlattevő ajánlatával a pályázat eredményének eldöntéséig kötelezettségben marad, ezt tehát időközben vissza nem vonhatja.

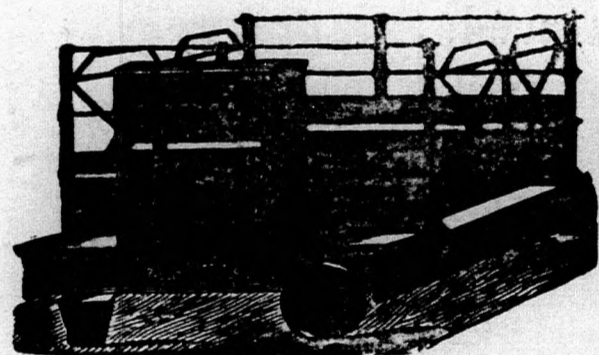
Az ajánlatok tetszés szerinti részmennyiségre szólhatnak, de a magy. kir. államvasutak igazgatósága is fenntartja magának azon jogot, hogy tetszés szerinti részmennyiséget engedhessen át, melyet ajánló — ha csak az ellenkezőt ki nem kötötte — elfogadni köteles.

A m. k. államvasutak igazgatósága fenntartja továbbá magának a jogot, hogy az ajánlatok közt, tekintet nélkül az ajánlott árakra, szabadon választhasson s hogy végre a cél elérésére másféle intézkedéseket is tehesen.

Budapest, 1894. november hóban.

Utányomat nem díjaztatik.)

Az igazgatóság.

FAIRBANKS MÉRLEGEK

a legtökéletesebb mérlegszerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek szá-
zados rendszerűek, tolósúlyos fémmérőkarral bírnak s a hidra tett
terhet minden ponton egyenlően mérlegelik.

Tartósság, pontosság és könnyű kezelésüknél fogva ugy hazánkban,
mint a külföldön a legelső díjat nyert legkitünőbb mérlegek.

Gazdasági, szekér-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket

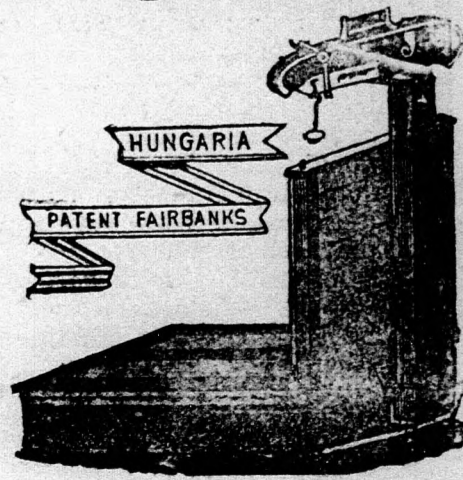
célszerű és a célnak megfelelő szerkezetüknél fogva különösen a gazdák, gaz-
daságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánhatjuk.

A jutányos árakban, melyek súlyokkal számított jobb kivitelű tize-
des mérlegek árainál nem magasabbak, a hitelesítés, csomagolás és
loco vasutra való feladás költségei már befoglaltatnak. — Gazda-
sági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek. Gyártásunk
állami felügyelet alatt áll. Megrendelések közvetlen központi iro-
dánkhoz, Andrassy-ut 12, címzendők. Árjegyzékkel, felvilágosítás-
sal szintén központi irodánk szolgál.

Osztrák-magyar FAIRBANKS-TÁRSASÁG mérleg- és gépgyár

JOHN BLOCK

Budapest, Andrassy-út 12. — Gyár: Ujpest.

SCHLICK-féle vasöntöde és gépgyár-részvénytársaság Budapest.

Gyár és irodák:

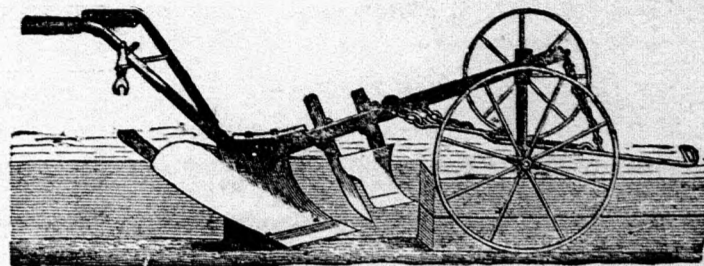
VI. ker., külső váci-út

Városi iroda és raktár:

VI. ker., Podmanlozky-utca 14. szám.

Fiókraktár: VIII. ker., Kerepesi-ut 77. szám.

Gőz- és járgánycséplő- készületek.

Számos első díjakkal kitüntetett

szabad. Schlick-féle 2- és 3-vasú ekék,
mélyítő- és egyetemes acél-ekék,

ered. Schlick- és Vidats-féle egyvasú ekék, talajmivelő-eszközök,

valamint

Schlick-féle szabadalmazott HALADÁS sorbavetőgépek.

Takarmánykészítő-gépek, darálók, őrlőmalmok és mindennemű gazdasági gépek.
Eredeti amerikai kévekötő és marokrakó arató-gépek és fűkaszalógépek, szállít-
ható mezei vasutak.

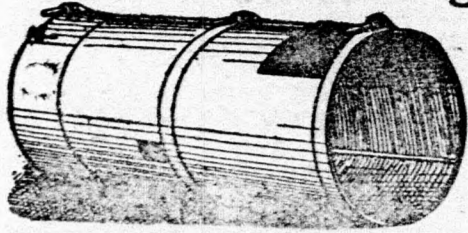
Előnyös fizetési feltételek. Legjutányosabb árak.

➡ Árjegyzék ingyen és bérmentve. ➡

KADÁR GYŰLÁ

szabadalmazott

gyors lóhere megfajtó-készüléke

minden eséplőgéphez alkalmazható
5-szörös munkaeredményrel és tar-
tósággal, fölülmul bármely más eddigi
találmányt, ára 70 forint.
Megrendelésnél a dob hossza és kör-
mértete szükséges.

Gyár: Nagyváradon.

Gőzekék.

Azok a gőzekék, melyeket **Charles Burrell & Sons** urak gyártanak, **függőleges** és **vízszintes** dobokkal és bármely nagy-
ságban készítenek. Fel lévén szerelve **Burrell szabadalmazott**
compound gőzhengerével, e gépek legkisebb víz- és szénfo-
gyasztásúak és legnagyobb munkaképesség mellett, **szerkezetük**
egyszerűsége folytán minden gazdasági munkás által könnyen át-
tekinthetők. Hogy ezen apparátusok előnyei szembetűnjenek, **proba-**
munkára készségesen rendelkezésre állítanak.

Teljes garnitúrák és az összes tartalékrészek legolcsóbban és
azonnal szállítanak. Nagyszámú elismerő nyilatkozatok mindenkor
rendelkezésre állanak.

A főképviseelő:

SCHULTE FERENCZ
Magdeburgban.

2770

Eladó szőlőajtványok és vesszők.

Angyaldombi szőlőtelepemről ez év őszén a következő
fajú vesszők kerülnek eladásra:

Gyökeres ojtványok, mézes fehér, Furmint, Olasz
rizling, sárfehér, vörös veltelini, vörös és zöld tramini, zöld
sylvan, fehér gohér, ezerjő, nemes kadarka, oportó, nagy bur-
gundi, Merlot, Carbenet souvig. és blanc. Szt.-Lőrincz, Chassell.
croqu. és rouge, Madlein angev., Muscat croquant, alexander és
lunel a következő árak mellett: **Borfajok:** Riparia selecta,
Yorkmadeira v. vialla alanyon 110 frt; portalis v. tomentosa alanyon
120 frt; Solonis 135 frt; csemege-fajok — alany szerint —
120—140 forintig ezrenként.

Amerikai sima és gyökeres vesszők:

	I. oszt.	II. oszt.
Riparia portalis fajtisza sima	16 frt	8 frt
" " " gyökeres	35 "	25 "
" " " 2 éves	40 "	— "
" selecta sima	10 "	5 "
" " gyökeres	25 "	15 "
" " " 2 éves	30 "	— "
Rupestris sima	16 "	10 "
" " gyökeres	— "	25 "
V. Solonis sima	25 "	18 "
" " gyökeres	— "	35 "
Jaquez	6 "	4 "
Yorkmadeira	16 "	10 "
Othello	16 "	10 "

Európai vesszők:

Nemes fekete kadarka sima 3 frt, gyökeres 10 frt; Olasz
rizling mézes fehér, ezerjő, sárfehér, vörös dinka, zöld sylvan,
vör. zöld tramini. Furmint, fehér gohér, vör. veltel. oportó, nagy
burgundi, kék francos, Szt.-Lőrinczi, Carbenet franc és sauvig.
merlot. ezre 6 frt, kevert bő termő borfaj 3 frt; Izabella 10 frt.
Chassell. croqu. rouge, Madlein angev. Muscat lunel, croqu.
alexandr. 12 frt ezrenként.

Az amerikai vesszők hossza 45—50 cm., az európaiaké
50—60 cm. — Megrendelésnél 35% előleg, kérdezősködésnél
válaszbélyeg csatolása kéretik.

Willinger Márton, Zomba, Tolnamegye.

A LÓ

szerkezete és belső szervei ábrákban, szöveggel.

Lókedvelőknek és lótulajdonosoknak ajánlva, valamint lovas-
tiszték, a tisztí tanfolyamok hallgatói, a katonai és állattani
intézetek növendékei stb. stb. által használható tankönyv.

Előbeszéddel ellátta

Med. Dr. Nádaskay Béla

3663

tanár.

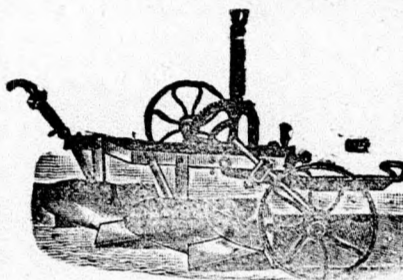
Egy a maga nemében feltűnést okozó érdekes és fontos újdonság.
Különös figyelembe ajánlatik a szétvehető ábra. Ára kemény kö-
téssel 2 frt és bárkinek megrendelése 2 frt beküldése után bérmen-
tesen elküldetik, vagy bármely könyvkereskedés útján kapható.

Kiadja:

ROBICSEK ZSIGMOND könyvkereskedése,
Budapest, V. ker., Fürdő-utca 8. sz.

PH. MAYFARTH és TÁRSA

Szabad. aczél-ekék 1, 2, 3 és normal 4 vasuak,

altalaj-ekékül, kiváló jók tarlóbuktatásra
és a mag alászántására, a **legjobb ekék**
könnyű és nehéz talajhoz. **Ret- és moha-**
tagolt és diagonal bronákat, gyűrűs és sima
mezei hengereket kitűnő, dísmeri legjobb
szerkezettel szállítanak

Ph. Mayfarrth és Társa

mezőgazdasági gépek gyárai

Bécs, II., Taborstrasse 76.

Árjegyzék és számtalan elismerő-levél
ingyen küldetik.

Friedl-Kwizda szabadalom.

Patavédő gummiból.

Két nagyságban
jobb és bal lábra
szürke színben.

Szárszalagvédő gummiból.

4 nagyságban,
jobb és bal láb-
ra, szürke, fe-
kete, barna és
fehér színben.

Bokavédő gummiból.

Bal és jobb lábra,
szürke, fekete,
barna és fehér
szinben.

Térd- és boka- védő gummiból.

Bal és jobb lábra,
szürke, fekete,
barna és fehér
szinben.

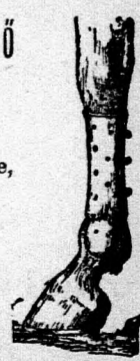

Térd-, boka- és szárvédő gummiból.

Jobb és bal lábra. Szürke,
fekete, barna és fehér
szinben.

Boka- és szárvédő gummiból.

Bal és jobb lábra. Szürke,
fekete, barna és fehér
szinben.

Árjegyzék bérmentre és ingyen.

Főraktár:

Franz Joh. Kwizda

cs. és k. osztr.-magyar és kir. román udvari szállító, Korneuburg, Bécs mellett.

A „PÁTRIA“ irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság

kiadásában megjelentek a következő munkák.

KÖZTELEK ZSEBNAPTÁR és ÉVKÖNYV = 1895. ÉVRE. =

Szerkesztik:

RUBINEK GYULA és SZILASSY ZOLTÁN
az orsz. magyar gazdasági egyesület titkárjai.

Bolti ára 2 frt; „O. M. G. E.“ tagoknak és előfizetőknek 1 frt 50 kr., postadíj 20 kr.

A MEZŐGAZDASÁGRÓL és MEZŐRENDŐRSÉGRŐL

szóló 1894. évi XII. törvényezikk, a végrehajtására vonatkozó

ministeri rendelet

magyarázatokkal ellátva egy füzetben.

Bolti ára 1 forint 50 kr.

Előfizetőink 1 frt kedvezményáron rendelhetik meg, bérmentes küldéssel 1 frt 10 kr.

A MESTERSÉGES BOROK KÉSZÍTÉSÉNEK és

FORGALOMBA HOZATALÁNAK TILALMÁRÓL
szóló

TÖRVÉNY.

Magyarázó jegyzetekkel ellátta:

Dr. LÓNYAI FERENCZ.

Ára 80 kr., bérmentesen 85 kr.

ADALÉKOK

A MAI POLITIKAI HELYZETHÉZ.

Irta:

gróf ZAY ALBERT.

Ára 20 kr., portómentesen 25 kr.

Igen érdekes regények leszállított áron.

Mi a szerelem?

Arab regény, írta: F. Marion Cawford, ford. Fáy J. Béla. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.

Egy csodaember kalandjai.

Irta: Conan Doyle, ford. Fáy J. Béla. Ára portómentesen megküldve 1 forint helyett 40 kr.

A malom története.

Irta: Sudermann. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.

Angyal és ördög.

Irta: Mathers Helén. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.

AZ ÁLLATOK ÁTÖRÖKLŐ BETEGSÉGEI ÉS HIBÁI.

Irta: Tátray János.

Ára 20 kr., bérmentes küldéssel 25 kr.

„MILLÉNIUM“

A HUNOK ÉS MAGYAROK TÖRTÉNETE.

Irta: Királyfalvai Gerhárt György.

Ára 60 krajczár.

Megrendelések lapunk kiadóhivatalába, Budapest, Üllői-út 25. szám intézendők.

Hol jártál, hol jártál?

Hol jártál, hol jártál,

Aranyos kis szentem!

— Pillangós mezőben

Szép virágot szedtem,

Kékszemű bubácskám,

Szegény nagyon fáradt,

Illatos virágból

Vetek neki ágyat.

Álmodjál, bubácska,

Csengetyűs bárányról,

Fejed fölött rengő

Dalos pacsirtáról!

MOST JELENT MEG!

Legszebb karácsonyi ajándék
gyermeknek számára:

„Pünkösdi rózsák“

verskötet

Tósa Lajostól

A gyermekvilág kedvencz írójának ezen legújabb verseskötete tele van szebbnél-szebb képekkel, rajzokkal és pompás színnyomatú borítékban jelent meg.

Ennél a könnynél kedvesebb, szebb ajándékot nem hozhat a Jézuska a gyermekeknek.

Ára kötve 2 frt 50 kr.

Lapunk előfizetői azonban **2 frt** kedvezményes áron kapják. (Portómentesen megküldve 2 forint 36 krajczár.)

Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában:

Budapest, Üllői-út 25.

Hirdetési ár 15 szög 30 kr., ezen felül minden szög 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Czim közlésénél minden beiktatásnál 80 kr. bélyegilleték.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetései vétetnek fel e kedvezményes rovatban.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Betöltendő állás.

Kertész kerestetik aki amerikai szőlőkezelést is érti. Konvenczió, fizetés mellett. A hely azonnal elfoglalható. **Zathureczky Márton**, Zsigmondháza, u. p. Túrje, Zalamegye. 3836

Ifj. báró **Wodianer Albert** Szolnok melletti szandai uradalmában irnoki állás betöltendő. Feltételek: gazdasági tanintézet sikeres végzése, magyar és német nyelvnek szöveg, írásban bírása; némi gyakorlati birók előnyben részesülnek. Évi 150 frt fizetés, 50 frt mellékjárnulék és teljes ellátás. Folyamodványok, bizonyítvány-másolatokkal és lehetőleg arczképpel, jószágigazgatóság-hoz Komjáthra, Nyitra-megyébe intézendők. 3843

AZ ÉRMIHÁLYFALVI URADALOMBA

1895. január 1-től

egy majoros

kerestetik,

ki a tehenészetnél és borju nevelésben jár-tas. Évi fizetés 200 forint készpénz, 365 liter tej és 3 öl fa és lakás. 3715

Ajánlatok bizonyítvány-másolatokkal

Rosztóczy Ferencz

intézőhöz czimzendők

Érmihályfalvára.

A nagylángi uradalomban az állatorvosi állás megüresedvén, ezennel pályázat hirdettek. Pályázhat minden diploma-tikus állatorvos, kinek néhány évi gyakorlata van. Az állással járó javadal-mazás a következő: 400 frt készpénz, 12-16 mm. buza, 7-42 mm. rozs, 6-40 mm. árpa, 4-20 mm. kukorica, 56 kgr. só, 6 hec-toliter bor, 25 méter tűzifa, 21 mm. II. rendű széna, 14 mm. árpa-szalma, 1 (magyar) hold árpaföld, 2 (magyar) hold kukoricza-föld, 3 drb tehén, 3 drb üsző és 3 drb bikaborju-tartás, 3 drb öreg, 4 drb egy éves, 2 drb két éves sertés-tartás. Vagy pedig egy ezer forint készpénz-ben. A pályázatot legkésőbb folyó évi december 25-ig kell benyújtani az uradalmi pénztári hivatalhoz, hol is bővebben tudakozódhatni. 3841

Irnoki állásban alkalmaz-tatik **Gálosfán**, Somogy-megyében, egy elméletileg és gyakorlatilag képzett, a könyv- és számvitelben jártas, nőtlen gazdasz. Ajánlatok és bizonylatok másolatban hozzám beküldendők **Kaposvárra**. Fize-tés havonként 20 frt és ellátás. A bizonylatok má-solatai nem származtatnak vissza. **Kunfy Adolf**. 3832

Pályázat.

Bérleti uradalomban a kö-vetkező tisztai állások be-töltendők:

2 kezelő tiszt

és **2 gazdasági gyakornok.**

Gazdasági intézetet vég-zett, jó bizonyítványokkal rendelkező egyének előny-ben részesülnek. Ajánla-tok okmány-másolatokkal, melyek vissza nem adat-nak, **Stein Salamon** urhoz Budapest, **Andrássy-út 88.** küldendők. 3745

Állást keresők.

Kezelő-tisztai állást keres egy 31 éves róm. kath. felsőbb gazdasági tanin-tézetet kitűnő eredménnyel végzett gazda, ki nagyobb, belterjesen ke-zelt uradalomban 8 évet töltött, jelenleg egy nagy cukorgyári bértelezésben felmondatlan állásban van alkalmazva mint is-pán. Állását nősilhetés végett óhajta megváltoztatni. Czim a kiadóhiva-talban. 3823

Ispáni állást keres. Egy 29 éves, jó sikerrel vég-zett gazdasz, ki egy tíz-ezer holdas alföldi urada-lomban, mely szép állat-tenyésztéssel volt egybe-kötve, öt évig, kint a mezőgazdaságban mint segéd-tiszt működött, mely-ről igen szép bizonyítvány-nyal rendelkezik, jelenleg egy szintén nagy uradalom számvetőségi irodájában van alkalmaz-va, jártas a kettős könyv-vitel, állattenyésztés, do-hánytermelés, hizlalás, szóval a mezőgazdaság minden ágában, állását önállósági óhajból szeretné változtatni. Czim a kiadó-hivatalban. 3762

Egy gyakorlatilag kép-zett s mint önálló gazda már hosszabb ideig több gazdaságban működött 42 éves magánzó, róm. kath. vallású egyén, ki gazda-sági ismeretein kívül a gépészet minden irány-ában is jártas s mint gőz-malom vezető önállólag is volt alkalmazva, megfelelő állást keres. Szives meg-kereséseket kérek e lapok kiadóhivatalába **D. K.** alatt küldeni. 3826

Egy 33 éves, csehországi róm. kath. vallást, nős, német és tót nyelvben tel-jesen, a magyar nyelvben pedig szövegben jártas, gazd. iskolát végzett egyén, ki jelenleg is egy nagyobb magyarországi uradalmat önállóan kezel, a tejjaz-daságban és a répatérme-lésben teljes jártassággal bír, kitűnő ajánlatokkal rendelkezik, megfelelő ál-lást keres. Szives ajánla-tok „F. 100” jelige alatt a kiadóhivatalba. 3623

Keresztényen helyen ön-álló kezelő-tisztai állást ke-res egy a m.-óvári gazd. akadémiát jelesen végzett fiatal családos egyén, ki hat éven át saját bértelezésében működött, bér-lete letelte után a jelen-legi közgazdasági válság küszöbén a bérlettel fel-hagy. Az illető több év-ben a szövetkezett társa-ságok bizalmából becslé-seket végzett a gazdaság minden ágában. A tehe-nészetben is kellő jártas-sággal bír. Szives meg-kereséseket a kiadóhiva-talba kérek **W. B. J.** jel-ige alatt. 3825

Egy 30 éves, nős, 2 gyer-mekkel bíró **műkertész**, ki a kertészet minden ágában jártas, egyszers-mind konyha-, virág-, gyü-mölcs-, faiskola- és rózsak-ertész. 1895. évi január hó 1-ére állandó alkalmazást keres. Szives meg-kereséseket kérek **Hiller Ignáz** czimen **Pettend p. Kápolnásnyék (Fehér-megyé)**. 3840

Jó házból való fiatal ember, a ki a debreczeni földmives iskolát kitűnő-sikerrel végezte, a hadkö-telezetségének is elegett, tett, a magyar, német, tót nyelveket tökéletesen bírja, jelenleg nagyobb gazda-ságban gyakorolja a gaz-daságot, 1895-ik január hó elsejére, egy nagyobb uradalomban megfelelő állást keres. 3808

A mezőgazdaság min-den ágában elméletileg és gyakorlatilag teljesen szakképzett okleveles gaz-datiszt, kitűnő bizonyít-ványok és referenciákkal **főtisztai** állást keres. Eset-leg képzettségének meg-felelő más bizalmi állást is hajlandó elfogadni. 20 ezer korona óvadékot is adhat. Közvetítők titok-tartás mellett megfelelő meg egyezés szerint illő jutalomban részesülnek. Ajánlatok **Sz. V.** alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 3829B

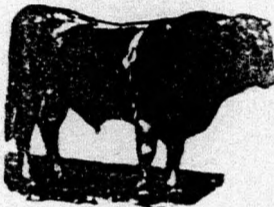
Egy izrael. 25 éves fia-tal ember 1895. január 1-ére nagyobb gazdaság-ban szerény igények mel-lett irnoki, segéd-tisztai állást keres. A debreczeni földmives-iskolát sikerrel végezte és 4 évi gyakor-lattal bír. Szives meg-kereséseket **Schäfer Sándor Barcsitelep (Sleбина)** alatt kéretnek. 3846

Főtisztai állást keres ura-dalomba egy jó hírnevű, kitűnő qualificatióval bíró gazda. Czim a kiadóhiva-talban. 3707

Gazdatiszt, róm. kath., nős, elméletileg és gyakorlatilag képzett a gazda-ságvezetésben, tíz évi kellő gyakorlattal bír, kitűnő bizonyítványok birtoká-ban, kezelő tisztai állást keres. Jelenleg egy Nyitra-megyéi nagy birtokon több év óta önállólag mint intéző működik. Állását a bérleti viszony meg-szüntével május 1-én, eset-leg előbb elhagyja. Igé-nyei szerények. Czim **J.** alatt a kiadóhivatalban. 3774

Alkalmazást keres ja-nuár 1-étől földmives is-kolát jeles sikerrel vég-zett nőtlen egyén, a ki már egy nagyobb gazda-ságban mint gazdasági segéd volt alkalmazásban. Czim a kiadóhivatalban. 3835

Állatok.

Törzskönyvezett telivér 2 1/2 éves, jól hágo simment-hali bika 200 forintért eladó. Bővebbet a kiadó-hivatal. 3806

Pulyka, 50 darab szépen fejlett jereze, fáczán-tenyészési, vagy egyéb-ből czélra eladó, drbja két forint-on. **Ercsi. Göttmann.** 3776

Vegyesek.

Földbérletet 200-400 holdas területek, lehető-leg azonnali átvételre. — Ajánlatokat „N. S.” alatt a kiadóhivatalba kérek. 3829A

Bérlet. Somogy-megyében 600 holdas birtok azonnal bérebe adó. Czim a kiadóhivatalban. 3844

Sorfanak alkalmas szép fiatal akác-fák eladók, darabja 20 kr. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3806/A

Nemesi birtokok eladása. 6000 holdas kastély, gaz-dasági épületekkel kelően ellátva, közel vasúthoz, dunántúli szép vidékén igen jó karban, eladó. — **12.000 holdas kastély** gaz-dasági épületekkel, Hor-vátország egyik legjobb részén, jutányos áron el-adó. — **1250 holdas lak-ház,** gazdasági épületek-vel, Szatmármegyé egyik legbiztosabb buzatermelő részén, családi viszonyok végett eladó. Ugyszinté több kisebb és nagyobb birtokeladás és kibérelés végett közelebbi direkt komoly reflektánsoknak **Österreicher Bernátnál** Nagykanizsán. 3817

800 métermázsza anya-széna eladó Szabolcs-megyében. ugyanott, ugyanott 3000 méterm. burgundi répa. Czim a kiadóhivatalban. 3837

Birtok.

Budapesttől három-negyed órányira

a zimonyi vonalon

Soroksár közelében

egy 3731

1150 holdas birtok

nagyrészt szántóföld, esinos uri lakkal, kert-tel, gazdasági épüle-tekkel

1895. évi október hó 1-től bérbeadandó, esetleg egészen vagy parczel-lázva eladandó. Érte-sítést ad

Dr. Robitsek József

ügyvéd ur Budapesten

Nagykorona-utca 13.

A román buza és a malmok.

Irta: **BAROSS KÁROLY** a „Hazánk” fel. szerkesztője

A füzet részletesen tár-gyalja azokat a visszaélé-seket, amelyeket a kartel-malmok sokszori törvény-sértéssel: a jogtalan állami protekció minden eszkö-zével: az idegen buza be-hozatalánál elkövetnek. Ki-mutatja e visszaélések folytán a magyar gazda-közönségre háruló óriási kárt, s megjelöli a teen-dőket. 3720

Ára: egy korona.

Megrendelhető a kiadóhiva-talban.

Pardon

egy percze!

Büvészet könyvem egyszeri átolvasása után, már az első napon tarthat még a legjárta-lanabb ember is egy feltűnő-keltő büvészet előadást előke-szűlet és költség nélkül. A könyv világhírű büvészek által elő-adott 80 rendkívül meglepő mu-tatványt tartalmaz s minden mutatvány rajzokkal van el-látva. Művemben olyan mutat-ványok vannak, melyekből egyes mutatványoknak a titka 50 esetleg 100 írta kerül. A könyv ára 1 frt bérmentve, ki-vonatát ingyen küldök bárki-nek. A büvészetből személyes oktatást is adok, elfogadom a teljes szinpad kiképzést külön berendezett tanuló-terem Buda-pest, Kertész-utca 35. szám, **Friedmann Simon.** 3727

Hertelendy Ferencz

Lesencze-Tomaji

(Balaton mellett)

gazdaságában eladó circa

egy millió

európai sima vessző,

gyönyörűen kifejlett, tel-jesen peronosporamentes, olasz rizling, burgundi, bordeauxi carbenet.

Nagyban véve ezre 4 frt-ért vasutrá szállítva és csomagolva. 3719

Ugyszintén 5000 drb

kétéves gyökeres

York Madeira, Canada és Jaquez, ezre 20 forint.

Ugyanitt eladó 4 darab

telivér berni bika,

tenyészképesek.

Szőlővessző

nemesítés czéljából, a szőlő-ültetésre alkalmas furott és hasított, valamint min-den másnemű dugaszok legelőcsőbb áron kaphatók

L. Nairz

Triest. 3802

Magyar kir. államvasutak. Igazgatóság. 148885/94. XI. sz.

Hirdetmény.

Osztrák-magyar és felső-sziléziai osztrák-magyar közösenforgalom. Az osztrák-magyar köz-szénforgalomban 1892. évi márczius hó 1-jétől érvényes kivételes díjszabás 2. füzetében és a felső-sziléziai osztrák-magyar közösenforgalomban 1892. évi április hó 1-jétől érvényes kivételes díjszabás II. füzetében, valamint e eknak pótlékaiban Buda-pest - Józsefváros állomásra fennálló díjtételek a megnevezett díjszabá-sokban, illetve pótlékaiban foglalt általános határoz-mányok fenntartása mel-lett f. é. nov. 15-től kezdve — díjszabási uton való kereszttülvitelig — Buda-pest-Ferenczváros és Buda-pest-kiterő állomásokra is alkalmazást nyerne-k. Budapest, 1894. novem-ber hó 5-én.

A WITHE-ROT

vagy **ASZŐLŐ FAKÓROTHADÁSA**

Irta: **MEZEY GYULA.**

Ára 30 kr. Ára 30 kr.

Gőzekéket,
 út-i lokomotivokat, gőz út-i hengereket
 szállít a legtokéletesebb szerkezetben és a legmérsékel-
 tebb áron 2223

John Fowler és Tsa
 Budapest, Váci-körút 76. szám.

ALAPÍTVA 1848-ban.

Freund A. és Fia
 cs. és kir. szab. nyereg-, szij- és bőröndárak gyára
 Budapest, IV., Koronaherceg-utca 3. sz.

Nagy választék lószerszámok, nyergek, ostorok, zabláok, lóokróczok, lónyíró ollók, utazó önkékekben, legjobb ízű kivitelen jutányos áron. Előírások nyeregyszerelések tényleges a tartalékos tiszt urak részére legolcsóbb áron.

Képes árjegyzék kíváncsra ingyen és bérmentve.

GRAEPEL HUGÓ
 szabadalm. lóhere-tokászoló készüléke

Magyar kir. államvasutak 115.898/A IV. sz.
 A m. kir. államvasutak miskolci üzletvezetőségének kezelése alá tartozó esetnekvölgyi helyi érdekű vasút Kuntapoleza, Csetnek, Ochtina és Nagy-Szlabos állomásokkal, Rochfalva rakodó állomással, Csetnek város megállóhelyével és Restér megálló rakodóhelyével f. év nov. hó 13-án a nyilvános forgalomnak átadott.

Valamennyi állomás az összes forgalomra, Csetnek város megállóhely a személy- és podgyászforgalomra, Restér rakodó-megállóhely pedig a személy-, podgyász- és kocsi-rakományi teheráruforgalomra van berendezve.

Az igazgatóság.

minen cséplőgéphez alkalmazható, 25 százalékkal nagyobb munkaképesség mint bármely más készülék-nél. Legkiválóbb szerkezet legolcsóbb áron.

GRAEPEL HUGÓ gépgyárcsál Budapesten,
 V. Külső Váci-út 46. sz. 536

NYERS VASELINE legjobb pataszir.
NYERS-VASELINE legjobb borszir.

JUST & CO. WIEN

Árak franco csomagolás, bécsi inonasztól szállítva: tartány ca 25 kiló, kilónként 40 kr., tartány ca 50 kiló, kilónként 35 kr., postán ingyen csomagolás és 1 éremtesen 4 kiló, 1 faládában 2 frt 40 kr., 4 kiló 1 pléhszelenczében 2 frt 50 kr., 4 kiló 4 pléhszelenczében 3 frt. Kaucsukkal vegyítve kilónként 10 krral több. **JUST & Co. Bécs, XII/2.** 2868

LOUIS FEDOR
 nemzetközi gépcsarnoka
 NYIREGYHÁZÁN

Ajánlja felülmulhatatlan **Zimmermann-féle sor- és szórvavetőgépeit**, hegyes és sík talajra. Sack és más rendszerű egy-, kettős és hárombarázdás aczélekeit, boronák, sima, szeges, gyűrűs, Cambridge és Croskill hengereit. Szecska-, répvágók legkülönbözőbb kivitelen, kitűnő darálógépeit

„RAPID”
 (gabonadarálásra legalkalm. daráló, mivel rendkiv. lisztes darát sőt valódi lisztet képes előállítani.)

„Unicum” és **Krupp-féle** egyes és kettős „Excelsior”.

Hille Mór-féle minden kiállításra a legelső díjjal kitüntetett, az idei Berlinben tartott **nemzetközi petroleum-motorversenyen**, melyben 16 elsőrendű czég 28 motorral részt vett pályadíjnyertes és ott is mindenütt nagy szenzációt keltett

petroleum-motorait,
 melyek malom- és cséplőgéphajtásra is alkalmasak; valamint ugyane czég **benzin- és gázmotorait** is. Róber-féle gabona, lóhere, répvágók, arankamentó sító-osták és készülékeit, konkolyozók, szelelőrosták stb. Kitűnő járgányok.

Lóherecséplőgépeit,
 melyek a hereféléket **egyszeri** cséplésre tisztán kicséplik és osztályozzák. **Kühne Ede** hímves mosoni gépgyáros gyártmányait szintén raktáron tartom.

Elvállalok villanyvilágítási, villanyerőátviteli, őrlő- és olajütőmalom, vízvezetési stb. berendezéseket. Falusi kastélyok, tanyák, istállók stb. villamos kivilágítása petroleum-motoraim alkalmazása mellett most könnyen és olcsón vihető keresztül.

LOUIS FEDOR,
 Nyiregyháza.

Zimmermann és társa, Saale mellett Halle gépgyáros czég, Hille Mór drézda gázmotorgyár, Tannert lóherecséplő gépgyáros, Bauford u. Sons angol a számos más elsőrendű bel- és külföldi czég kizárólagos magyarországi képviselője.

Arankamentes lóheremag.
 Államilag ólomzárólva
 50 kilós duplászakokban bruttó 100 kilónként 78 frtért kapható

Gróf Teleki Arvéd
 drassói uradalomban Alvincz állomásnál ha utánvétellel rendeltek; vevő-állomásán, ha a pénz franco küldeték, Budapesten inren fekvő állomásokig. Levelek **Koneza** postaállomásra kéretnek. 3722

Gőzekék
 utcai lokomotivok, gőzeséplőgépek hajtására a főhercegi vasművekből. A gépek választásánál mezőgazdasági szakértői tanács adatik. Szives tudakozódások

Erzherzogliche Cameral-Direction
 in Teschen in Schlesien, czimen. 2734

Lóhere-, luczerna-
 és egyáltalán gazdasági magvakat legmagasabb áron vásárol

MAUTHNER ÖDÖN magkereskedése **BUDAPESTEN, Andrassy-út 23. szám.**

A „Pátra” irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság nyomása